

Ujvárosi Lelki

A

BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1917. ÉVI MÁRCIUS HÓ 29-ÉN
NAGYVÁRADON TARTOTT

rendes tavaszi közgyűlésének

jegyzőkönyve.

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

Nagyvárad.
Nyomatott Béres Károly könyvnyomdájában
1917.

A

BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1917. ÉVI MÁRCIUS HÓ 29-ÉN

NAGYVÁRADON TARTOTT

rendes tavaszi közgyűlésének

jegyzőkönyve.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

Nagyvárad.

Nyomatott Béres Károly könyvnyomdájában
1917.

A bihari ref. egyházmegye 1917. évi március hó 29-én
Nagyváradon tartott rendes tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen vannak: Sulyok István esperes, Tatár Zoltán
legidősebb világi tanácsbíró elnöklete alatt:

Lévay Mihály, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss
Antal, Konrád Géza, lelkeszi tanácsbírák;

Konrád Géza em. közig. pénztárnok;

Biró Ferenc lelkeszi, dr. Thury László, Lukács Ödön
világi jegyzők;

Nagy Vilmos tanárképviselő a nagyváradai tanítónő-
képző intézet részéről;

Erőss Károly, Barcsay Károly tanító-képviselők;

dr. Thury Kálmán e. m. ügyész.

Egyházak képviseletében:

Ártándról: Dankó Sándor l., Nagy Ferenc g.

Bszenmártonból: Kiss Antal l., Veres József g.

Biharról: Tarnóczy Lajos l., Szabó Lajos g.

Biharkeresztesről: Szigeti Elek l., Balla Lajos g.

Biharpüspökiből: Balajthy Jenő l., Szücs Lajos g.

Biharszentjánosról: Könyves János l., Király Lajos g.

Bojtról: Bán István l., ifj. Nagy János g.

Borsról: ----- Isza Lajos g.

Csökmőről: Szabó Bertalan l., ifj. Kiss József g.

Darvasról: Molnár Vince l., Bartha Sándor g.

Élesdről: Biró Ferenc beszolgáló l., Pusztai Mihály g.

Fugyiből: Nagy Elek l., Szakács Gáspár g.

Fugyivásárhelyről: Varga Gedeon l., Gombos Sándor g.

Furtáról: Juhász Sámuel l., H. Szabó Sándor g.

Hegyközcseréskőszőlő: Szücs László l., Szilágyi Lajos g.

Hegyközkovácsiból: -----

Hegyközpályiból: Fördös Dezső l., ifj. Asztalos Lajos g.
 Hegyközszáldobágyból: Bokros Benedek l., Kovács G. g.
 Hegyközujlakról: Szentimrey Dániel l., Szentesi István g.
 Jákóhodosról: Szabó István l., Góbi János g.
 Kismarjáról: Molnár Zoltán l., Egresy János g.
 Kisszántóról: Babicsák József l., Tóth Lajos g.
 Köröskisjenőből: Székely Ernő l., ifj. Lőrincz Mihály h. g.
 Mezőtelegről: Baka Béla l., Szilágyi István g.
 Mezőtelkiből: Nyeste István l., Nagy Lajos g.
 Nagykakucsról: -----
 Nagykerekiből: Lévy Mihály l., -----
 Nagyszántóról: Bodnar Gábor l., Szolga Imre g.
 Nagyváradról: Sulyok István l., dr. Thury Kálmán fő-
 gond., dr. Olasz Béla, Máté Lajos presb.
 Nyüvedről: -----
 Örvéndről: Biró Ferenc l., Pintér János presb.
 Paptamásiból: Major Gyula l., S. Tóth Károly g.
 Peibarthidáról: Holkó József l., Nagy Lajos g.
 Pósalakáról: -----
 Pusztaujlakról: -----
 Révről: Kulcsár Endre l., Géczi Mihály g.
 Siterről: Barcsa Mihály l., Nagy József g.
 Szaládról: Surányi Lajos l., Kovacs Imre g.
 Toldról: Németh István l., Szántó Ferenc g.
 Váncsodról: Bethlendy Sándor l., Ujhelyi László g.
 Váradlesről: Konrád Géza l., Juhász Lajos g.
 Zsákáról: Falusy Sándor l., F. Szabó József g.

1. szám. Sulyok István esperes buzgó könyörgéssel
 s a mai nehéz időkre vonatkozó, magas szarnyalásu
 következő beszéddel:

Világoknak Ura, hatalmas Isten! Reménykedő lélekkel
 és megingathatatlan bizodalommal emeljük Hozzád aláztos
 könyörgésünket, mert tudjuk és megtapasztaltuk, hogy egye-
 dül Tebenned nincsen változás és ígertől elhanyaglás.

Kiengesztelődött és megbékült szívvél Te mondottad
 Uram: „míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és
 meleg meg nem szűnnek” (1. Móz. VIII: 22) s megígér-
 ted azt is, „mikor a Te kezedet megnyitod, akkor be-
 telnek mindenek a Te jóvoltoddal” (Zsolt. 104: 28).

A halál és az élet, a haldokló tél és az ébredő tavasz

küzködik egymással a természet ölén. De tudjuk, hogy „ha a Te lelkedet kibocsátod, mindenek megújulnak és megújítod a földnek színét“ [Zsolt. 104: 30]. Verőfény, szépség ömlik el a pihenő földnek lassanként felnyíló szempillái fölött: a kietlen, száraz avar virágba borul és a barázdákba hintett reménység magva szárba, majd termő kalászbba szökken.

Óh irgalmas Isten! aki siralmas kenyeret és siralmas italt adtál immár esztendőknél során bő mértékben nekünk: fordítsd felénk orcádnak világosságát s tekints alá magas egeidből és az inség, nyomoruság napjai után deríts reánk áldásokban gazdag tavaszt.

Igen Atyánk, virágos, szép tavaszt kérünk és várunk Tőled erre az isteni átokkal sújtott kemény földre, amelynek kérgét ma meleg könnynek és forró vérnek harsogva zugó habjai öntöznék gazdagon. A gyűlölség és szenvedély zordon tele után, a hosszú szenvedés és megpróbáltatás által megviselt, kifárasztott emberiséghez küld el a békességnek verőfényes, áldásos tavaszát, hogy a romlás és pusztulás omladékaira zöld bársonyt borítson s a mélységes gyötrelmek szomorú foltjait virággal takarja és váltsa valóra a prófétai álmot: „az Úr sok népeket megfedd, hogy szabályjokból kapákat, dárdájokból sarlókat csináljanak s egy nép más nép ellen fegyvert ne vonjon és többé hadakozást ne tanuljanak“ [Ezs. II: 4].

Óh Uram, esdekelve kérünk, áldott, teremő lelkedet bocsásdd ki ismét, hogy csodás erejével hadd szülje újjá ezt a megháborodott világot s a vér és könnynek tajtékzó tengerén keresztül vezesse vissza az áldott Krisztushoz, akiben s aki által mindnyájan gyermekeid vagyunk. Óh küld el s bocsásdd ki közelebből hozzánk, akik hivatásunk szerint összegyülekezünk, hogy épüljön bennünk, közöttünk és általunk az Istenországa, örök dicsőségre neked és üdvösségül nekünk, Urunk, a Krisztusért — amen.

Nagyfiszteleti és tekintetes Közgyűlés!

Kint a véres harci tereken még egyre tart mindig a gyilkos emberpusztítás. Ahelyett, hogy a közel három esztendő vérpárás látóhatáron a sötét borulat felszakadásának jelei mutatkoznának, újabb nemzetek s államok igyekeznek bekapcsolódni a világháboru borzalmaiba. Ki merne jóslá-

sokba bocsátkozni, vajjon a mélységek vizein folytatott küzdelem, mint egyik ultima ratió, közelebb fogja-e vezetni a szenvedő emberiséget a békességnek verőfényes tavaszához, vagy az egyik ellenséges nagy birodalomnak vulkánikus kitöréseit úgy tekinthetjük-e mint a vérengzésből kijózanodott világnak a megcsufolt kultura és megrendült erkölcsi világrend elhagyott útjára visszatérni akarást és törekvést? Ugy az egyik, mint a másik irányban a biztos tárgyi bizonyítékok ma még teljesen hiányzanak, minden e tekintetben levont következtetés nem egyéb, mint pusztá suppositió.

De bármily félelmesen hasogassák is fejünk felett a mennyboltozatot e véres háború villámai s bármilyen erősen rengjen is a föld lábaink alatt, nekünk, kik a krisztusi és evangéliumi világnézet fenntartásának, sőt megszilárdításának vagyunk elhívott munkásai, a tomboló fürgetegben is módot és alkalmat kell találni, hogy a lelkek mélyén a keresztyénység nagy eszméit ne csak meghalványulni ne engedjük, de ellenkezőleg minden erőnket meg kell feszíteni, hogy azokat tiszta fényességükben fenntartva, az emberiség közelebbéről pedig imádott hazánk és magyar népünk javára olyan ható tényezőkké tegyük, amelyek nemcsak könnyeket törölnek és szárítanak fel, hanem a földindulás mélységes szakadécai által eltemetett drága kincsek helyett a boldogabb jövődőknek nagy értékeit szerzik meg a köz számára.

A hosszú, véres világháború magyarságunknak virágos avaszát jóformán megsemmisítette. Sőt két kézrefogott sarlóval aratott a halál a nyár gazdagságában is, hatalmas rendeket terítván le azoknak sorában, akik erejük és munkabírástuk teljességében vállakon tartották fenn a magyar hazát s ebben református anyaszentegyházunk épületét. Ma még csak sejtjük, számokban azonban még csak megközelítőleg se tudjuk, hogy mily rettenetes vérvesztés sujtotta épen a fajmagyarságot képviselő református egyházat, amely nemzeti és állami voltunknak létezése első percétől kezdve egészen a jelenig legszilárdabb bázisa, legmegbízhatóbb szegletköve volt.

Épen azért, mert a történeti idő folyamán a református és magyar elnevezés a köztudatban elválaszthatatlan s egymást teljesen fedő fogalomná lett, egyházunk és hazánk érdekei sohase egymást keresztező, hanem mindenkor egymás mellett, egymással a legszorosabban egyesült utakon

futottak, küzdöttünk a közös nagy célok elérése iránt, első helyen állottunk azoknak a kötelességeknek teljesítésében, amelyeknek hűséges betöltésétől hazánk és nemzetünk jövője, boldogsága függött. Multunk megbecsülése, az ősi szent tradíció, mely apákról a fiakra drága örökségképen szállott nálunk, ellenállhatatlan erővel kötelez, hogy minden téren, főképpen pedig ott, ahol az elnémithatatlan szükség kiált felénk, — minden tétovázás és habozás nélkül haladéktalanul munkába álljunk, hogy a legnagyobb romlás napjaiban, amelyhez hasonló kevés, vagy egyáltalán nem is ért bennünket, — idejében megmenteni és megtartani igyekezzünk azokat, amelyekre a jövőnek oly nagy szüksége van.

Közismert szállóige Széchényinek, a legnagyobb magyarnak az a mondása: „mi magyarok olyan kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is megkegyelmezni kellene“. Ha az Idvezítő ajkairól nem hangzanék is: „valaki egy gyermek gondját felveszi az én nevemben, az nekem veszi fel gondomat“, — Széchényi mondása sokszoros erővel markolna épen ma szívéinkbe, mikor széles e hazában annyi ezer és ezer árva gyermek kiált az apa után, akit a háboru zivatara örökre elsodort gyermekei mellől. Ezeknek a hadiárvának a gondját kell legelső sorban felvenni, mert nem lehetne nagyobb szégyen és gyalázat reánk, mintha ezeket éhezni, elzúlleni és elpusztulni engednők, kiknek apja omló vérével váltotta meg és életével fizette meg a hazának szebb és boldogabb jövőjét.

De a haza jövő sorsa miatt aggódó és reménykedő lelkünkhöz még egy világtörténelmi nagy esemény is hathatósan szól. A protestáns egyház ebben az évben ad hálát az isteni gondviselésnek a reformáció négyszázados áldásaiért. A felettes egyházi hatóság e négy évszázados fordulópont megünneplésének kereteit megadta, annak komoly tartalommal való kitöltése mindnyájunkra vár. Mert nem elég csak külsőleg ünnepelni, nem elég a négy évszázadnak az emberiségre, annak evolúciójára gyakorolt fontos hatását színes, tovaröppenő szavakkal dicsőíteni, hanem a reformációnak, mint az Isten különös kegyelmi tényének megbecsülését, hithűségünket és hazaszeretetünket tényekkel, maradandó és a következő időknek és nemzedékeknek minden szónál hatalmasabban beszélő olyan alkotásokkal kell megbizonyítani, amelyek a jelen kor gyermekeit az

egyháziasság és emelkedettség magas piedestájára állítják az utódok szemében.

Ilyen gondolkodással határozta el és mondotta ki a nagyváradai Protestáns Jótékony egyesület a f. évi március hó 18-án megtartott közgyűlésén, hogy a reformáció négyszázados évfordulójának emlékére Nagyváradon egy protestáns árvaház fundamentumát veti meg, hol első sorban azoknak a hősöknek árváit ülteti meleg tűzhelyhez és vezeti nyugodt, békés otthonba, akiket a mai ítélletes idő kivánt áldozatul. Ki merné mondani, hogy egy ilyen árvaház létesítése állami kötelesség? Ki akarná felhozni, hogy tiszántuli egyházkerületünk szintén hasonló intézmény megteremtésén fáradozik? Ki próbálná meg a nagy gondolattal szemben a mérleg másik serpenyőjébe vetni, hogy a feladat megoldására erőnk csekély, szegények vagyunk? Az állam emeljen bár minél több árvaházat, hogy kötelességét nyugvó hőseivel szemben leróhassa, — még mindig marad — fájdalom, — könnyező, szenvedő árva, kit szeretetünk melegével kell megvigasztalnunk. Tiszántuli egyházkerületünk váltsa bár valóra nemes szándékát, e mellett a mi törekvésünk sem lesz felesleges. Az igaz, hogy földi javakban, aranyban és ezüstben nem bővelkedünk, de a protestáns egyháznak van ezeknél sokkal értékesebb gazdagsága, drágább kincse, — hiveinek kipróbált áldozatkészsége, amely annyi nagyszerű intézménynek adott már életet és tart fenn egyház és haza javára egyaránt. Nézzenek önök uraim tanítónőképző intézetünkre, amely mintegy endorbeli varázslatra a semmiből emelkedett ki és épült fel s fogja hirdetni időtlen időnkig a magyar református egyházak és hívek áldozatkészségét s ebben rejlő hervadhatatlan dicsőségét. Erre apellálok mostan is, kérve mindenkit, első sorban lelkésztársaimat, a tanító urakat és presbytériumokat, hogy a nagyváradai protestáns árvaház gondolatát fogadják melegen érző szívébe és jóindulatukba, fogadják annál inkább, mert a leendő árvák elhelyezésénél nem szorítkozik pusztán csak Nagyvárad területére, hanem egyházmegyénk egyházközségeit is tekintetbe veszi. Senki sem tudhatja, hogy az idők folyamán nem fordul-e elő alkalom, mikor ezen az úton értékes árvának megmentése fényt és dicsőséget szerez a szülőföldnek is.

Becsés türelmüket megköszönve, egyházmegyénk mai napra kitűzött közgyűlését ezzel megnyitottnak jelentem ki.

A közgyűlés úgy az imádság, mint a beszéd jegyzőkönyvbe iktatását s a presbiteriumok részére kinyomatását elhatározta.

2. szám. Az egyházközségek képviselői megbízó leveleiket bemutatják.

A megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja a szavazati joggal bíró tagok névsorát, (l. a jegyzőkönyv elején) azt a megbízott jegyzővel felolvasatja s a törvényszerű megalakulást megállapítja.

3. szám. Távolmaradásukat kimentették: Kurovszky Ferenc e. m. gondnok, Csák Máté lelkész, K. Nagy Sándor, dr. Miskolczy Ferenc és Szegedi Lajos világi tanácsbírák, Farkas Elek tanító-képviselő, Sipos János pósalaki lelkész és a pósalaki gondnok, valamint a nagykeréki-i világi képviselő.

Közgyűlés a nevezettek távolmaradását igazolja.

4. szám. Távolmaradásukat előre nem mentették ki: a hegyközkovácsi-i, nagykakucsi, nyüvedi és a pusztajlaki egyházak lelkészei s ugyanezen egyházak világi képviselőt sem küldöttek.

Közgyűlés az esperest megbizza, hogy a távolmaradottakkal szemben a vonatkozó szabályzat szerint járjon el.

5. szám. A 345—1916. sz. egyhker határozat figyelmébe ajánlja az egyházmegyéknek az egyetemes konvent 1916. évi 47. sz. határozatát, mely szerint egyszer s mindenkorra segélyre csak a nagyobb károkat szenvedett és a kár helyrehozatalára önerejükől képtelen egyházak hozandók javaslatba.

Tudomásul szolgál.

6. szám. A 360—1916. sz. egyhker. határozat értelmében:

Felhívja közgyűlésünk a lelkészeket

és tanítókat, s általában a presbyteriumokat, hogy az anya- és gyermekvédelem napjainkban sokszoros fontosságu ügyét, a legmesszebbmenő és legbuzgóbb támogatásban részesíteni egyházi és hazafias kötelességüknek tekintsék.

7. szám. A 368—1916. sz. egyhker. határozat tekintettel a háboru okozta rendkívüli viszonyokra, az egyházfentartási alapok létesítésének határidejét olyképen hosszabítja meg, hogy 1918. január 1-ig minden egyházmegyében megállapítandó, hogy a régi alapok és alapítványok közül az új egyházfentartási alap céljaira melyek használhatók fel, — 1919. jan. 1-ig pedig megfelelő alapító-levelek állítandók ki.

Közgyűlés az egyhker. határozatát tudomásul veszi s az esperesnek az alapítványokra vonatkozó múlt évi jelentésének, mely világosan kitünteti, hogy mely egyházak rendelkeznek az új egyházfentartási alapra felhasználható tőkével, jelen jegyzőkönyvbe felvételét elrendeli. Egyidejűleg az egyházmegyei közgyűlés 100—1916. sz. határozatát az egyházkerületnek bemutatja.

8. szám. Az egyhker. 380—1916. sz. Pusztajlak és Hegyközkovácsi egyházközségeknek rendkívüli közalapi segélyre, továbbá a 381—1916. sz. Hegyközkovácsi és Váradles egyházközségek kérvényeinek, hogy a közalaptól nyert tőkesegélyüknek adósságtörlesztésre adott részét is iskolaépítésre fordíthassák, pártolással a konvent elé terjesztésére, végül a 382—1916. sz. hogy a váncsodi egyházközség adócsökkentési segély visszafizetésének elengedése iránti kérvényének szintén az egyetemes konventhez való felterjesztésére vonatkozó határozatai

Tudomásul szolgálnak.

9. szám. A 385—1916. sz. egyhker. határozat felhívja az egyházmegyét, hogy népiskolai tőkesegély iránt beadott kérvényeiket mindenkor az 1908. évi 321. határozatban foglalt rendelkezéseknek megfelelően sze-

reljék fel, mert különben kérvényeiket figyelembe nem veszik.

Mihez tartás és alkalmazkodás végett az érdekelt egyházközségek figyelmébe ajánljatik.

10. szám. A 485—1916. sz. egyhker. határozat 4. pontja felhívja az egyházmegyét, hogy az iskolai statisztikai kimutatásoknál az összesítésekben és az egyházak lapjain az ismétlődő iskolákat is mindenütt fel kell tüntetni; az 5. pontja pedig újból figyelmezteti az egyházközségeket, hogyha valahol még az igazgató-tanító állást nem szervezték volna, azt haladéktalanul felállítsák.

Közgyűlésünk a népiskolai statisztikai iverknek megfelelő kiállítását az iskolaszéki elnökök figyelmébe ajánlván, egyidejűleg utasítja azokat a presbytériumokat, melyek az igazgató-tanítói állást még nem szervezték, hogy ebbeli kötelezettségeiknek tegyenek eleget s erről f. é. július hó 1-ig az esperesi hivatalnak jelentsenek.

11. szám A 489—1916. sz. egyhker. határozat 1. pontja a hadbavonult tanítók helyettesítésére hívja fel a lelkészeket, ha az egyházközség anyagi ereje segédtanító alkalmazását nem engedi meg, 2. pontja pedig kötelezi az iskolaszéki elnököket, hogy a hősi halált halt és hadiszolgálatot teljesítő tanítókról esetről-esetre jelentsenek.

Közgyűlésünk a fenti egyházhatósági felhívást megfelelő eljárás és alkalmazkodás végett a lelkészeknek figyelmébe ajánlja.

12. szám. A 490—1916. sz. egyhker. határozat értelmében:

Közgyűlésünk figyelmezteti az ártándi, bihari, biharkeresztesi, biharpüspökii, biharszentjánosi, csökmői, furtai, hegyközcsatári, hegyközkovácsii, hegyközszáldobágyi és paptamásii egyházközségeket, hogy amennyiben tantermeikben tulzsufoltság mutatkozik, az iskola fejlesztését haladéktalanul munkába vegyék. Egyidejűleg felhívja az

iskolaszékeket, hogy a mulasztások meg-
gátlása és a beiskolázások pontos keresz-
tülvitele tekintetéből nemcsak a legszigo-
rubb módon járjanak el, hanem főleg
azokon a helyeken, hol a tankötelesek
tanyákról járnak iskolába, a már többször
figyelmükbe ajánlott intézkedéseket is te-
gyék meg.

13. szám. A 497—1916. sz. egyhker. határozat ren-
delkezésének megfelelően a háborus viszonyoknak az
1914/15—1916/17. tanévekben iskoláinkra gyakorolt ha-
tására vonatkozó jelentését az esperes beterjeszti.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul
veszi s annak az egyházkerülethez leendő
felterjesztését elrendeli.

14. szám. A 498—1916. sz. egyházker. határozat
alapján:

utasítja közgyűlésünk az iskolafenn-
tartó egyházközségek presbytériumait, hogy
a tanítói állások régi díjleveleit a felhívott
határozat mellékletében kitüntetett minta
szerint ujakkal cseréljék ki s az ekként
kiállított új díjleveleket megerősítés végett
az 1918. évi őszi közgyűlés elé terjesz-
szék fel.

15. szám. A 499—1916. sz. egyhker. határozat fel-
hívja az egyházmegyéket, hogy adjanak számszerinti
tájékoztatást a tervbevett internátussal kapcsolatos ref.
polgári leányiskolák létesítése körül számításba vehető
anyagi eszközeikről.

Közgyűlésünk a 88—1916. sz. vég-
zésében már kifejezést adott annak, hogy
a polgári leányiskola helyett célszerűbbnek
látná Nagyváradon a már két évtized óta
működő internátussal kapcsolatos tanító-
nőképző intézet mellett egy felsőbb leány-
iskolával kapcsolatos leánygimnázium léte-
sítését, de erre egyházmegyénk anyagi erő
hiányában képtelen, minélfogva számszerű
előterjesztést ezuttal nem adhat. De a nagy

cél érdekében szükségesnek találja, hogy minden lehető kíséreljen meg az iránt, vajjon a néh. Jámbor Mihály hagyatékot, mely a biharkeresztesi egyházközség részére kulturális intézmény létesítésére hagyományoztatott, az alapítványozónak ez időszertint lehetetlen rendelkezésének módosításával nem sikerülhetne-e olyképen módosítani, hogy az valamilyen típusu ref. iskola szolgálatára fordittassék. Ugyanezért felkéri és megbizza az elnökséget, hogy e tekintetben szükség esetén a vallás- és közoktatásügyi miniszternél is sürgős lépéseket tegyen s eljárásának eredményéről lehetőleg a legközelebbi közgyűlésre már jelenteni sziveskedjék. A határozatot az egyhker. közgyűléshez felterjeszti.

16. szám. Az 516—1916. sz. egyhker. határozat 5. pontja felhivja azokat az egyházmegyéket, melyeknek missiói körük van, hogy a missió lelkészeket munkásságukban a legnagyobb odaadással támogassák és őket munkájuk végezésében ellenőrizték.

Tudomásul szolgál.

17. szám. A szatmári testvér egyházmegye jegyzőkönyvi kivonatban üdvözli egyházmegyénket Kurovszky Ferenc kassai kir. főügyésznek e. m. gondnokká történt megválasztása alkalmából.

Közgyűlésünk a szatmári egyházmegye üdvözlétet köszönettel fogadja.

18. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az egyhm. közgyűlésnek 99--1916. sz. határozatával a megüresedett két világi tanácsbírói állásra elrendelt szavazás alkalmával 41 egyházközségből 47 érvényes szavazat adatott le. A nyüvedi presbytérium szavazata nem érkezett be. A beadott 47 érvényes szavazatból Lukács Ödön 46, Dr. Thury László 36, Papszász József 9, Dr. Thury Kálmán 2 és Papszász Károly 1 szavazatot nyert s így a két világi tanácsbírói állásra abszolút többséggel Lukács Ödön és Dr. Thury László e. m. világi jegyző urak választattak meg.

Az egyházmegye közgyűlése a választás eredményét a legnagyobb örömmel veszi tudomásul; Lukács Ödön és dr. Thury László urakat megválasztott tanácsbíráknak nyilvánítja és egyben felhívja őket a hivatali eskü letételére. Ezzel kapcsolatosan a szavazatát be nem küldött nyüvedi egyház presbytériuma ellen a szokásos eljárás megindítására az elnökséget felhívja; valamint arra is, hogy a megüresedett két világi jegyzői állásra a szavazást oly időben rendelje el, hogy a megválasztandó jegyzők a f. é. őszi egyházmegyei közgyűlésen működésüket már megkezdhessék. Egyben a szavazatok felbontására az esperes elnöklete alatt a Nagyváradon lakó tanácsbírákat, az e. megyei ügyészt és a tanítónőképző intézet igazgatóját küldi ki.

A megválasztott tanácsbírák fenkölt lélek-ről, megingathatatlan kálvinista hitről, egyházunkhoz való törhetetlen ragaszkodásról tanuskodó beszédek elhangzása után az esküt leteszik s hivatalukat a közgyűlés üdvözlété között elfoglalják.

Lévay Mihály lelkészi tanácsbíró indítványára:

A közgyűlés a két új tanácsbíró beszédeit kinyomatni s a presbytériumok részére megküldeni határozza.

Lukács Ödön tanácsbíró a következő beszédet mondotta:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Megválasztásomért s azokért a megtisztelő szavakért melyeket a Nagytiszteletű Esperes Úr hozzám intézni szives volt, — őszinte hála tölti el szívemet. Az egyházi önkormányzatban egy olyan helyet jelölt ki az egyházmegye számomra, amely külsőségekben egyszerű, mert a nép bizalma adja, de mégis előkelő, mert emelkedett érzés, gondolkodás illik hozzá, — nem környezi világi disz és mégis fényes, mert a vallás melege, a benső hit fénye övezi, —

nem erő és mégis hatalom, mert a jog és igazság őrhelye, szilárd és megingathatatlan, mint a szabad meggyőződés oratori széke, de egyszersmind meleg, közvetlen, mint a megértés, a türelem, az emberszeretet menedéke.

Szorongó érzéssel közeledem e helyhez, mert nem viszem oda magammal azokat a képességeket, melyek hozzá méltók és belőle nem hiányozhatnak, csak az bátorít fel a Nagytiszteletű Egyházmegye bizalma előtt meghajolva, e lépés megtételére s a tisztos posztó elfoglalására, hogy magammal viszem oda a szülei háztól öröklött erős vallásos érzést, az Istenfélelmet, a Krisztus igéiben való erős hitet és épen ebből folyólag mások vallásos meggyőződése iránti türelmet és feltétlen tiszteletet, őszintén érző és szerető szívet s az a remény kecsegtet, hogy e tulajdonságaim felismerése mellett feledni fogja a Nagytiszteletű Egyházmegye képességeim fogyatékosságát s jóindulatulag fog támogatni ott, ahol csekély erőm az elem szabott feladat megoldásához nem lesz elegendő.

Munkám nem lesz lélek és lelkesedés nélkül való, mert át fogja hatni az a tudat, hogy a reformáció organizálta a társadalom erőit, szolgálta és szolgálja a magyar kulturát, conserválta a nemzet erőit, ápolta és ápolja a magyar érzést, előljár a szociális bajok orvoslásában, lelkes pártfogója az egészséges szabad eszmék kultuszának s így, miként eddig, úgy e háborus vérözön zuhatagának megszűnése után is a magyar állam újjáteremtésében igen nagy és fontos hivatás vár reá. Én boldog leszek, hogy új posztómban egyházamé mellett hazám érdekeit egy új téren is szolgálhatom.

Fogadja a Nagytiszteletű Egyházmegye tanácsbíróvá történt megválasztásomért hálás köszönetemet.

Dr. Thury László tanácsbíró székét a következő beszéddel foglalta el:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Amidőn a magyar ref. egyház egyik fontos tisztségére érdemtelenül elhívni méltóztattak, első szamat a hála érzése mondatja velem. Köszönöm Önöknek, hogy csekély értékű egyházi munkásságomat jutalmazásra, elismerésre méltónak találták s módot adtak nekem, hogy szeretett egyházam tovább építéséhez szerény munkámmal a jövőben is hozzájárulhassak.

Érzem azonban e pillanatban talán inkább, mint bármikor, hogy az Ünök választása nemcsak jutalmazást és elismerést, hanem egyuttal várakozást és reményt is fejez ki. Aki a magyar református egyház legkisebb tisztségére vállalkozik is, annak tudnia kell, hogy nem csupán dísz, méltóság, kitüntetés, vagy jutalom részére a tisztség, hanem első sorban nehéz munkára való elhivatás, melyet odaadással, kitartással, az egyház iránti rajongó szeretettel és az igaz ügy iránti teljes meggyőződéssel kell betöltenie.

Éretlen, gyöngé és erőtlen lelkekből ki kell törülni azt a szomorú képet, amely azokban egyházunknak viszontagságos történetéből a nyomoruságos szenvedések láncolatából és a sajnos, itt-amott ma is fennálló hiányok és fogyatékságok kellemetlen benyomásából esetleg összeverődött s meg kell e lelkeket erősíteni a kísértő gondolatokkal szemben, melyet a vagyon, a fény, a ragyogás, a hatalom szokott sugalmazni.

Mert volt idő, amidőn ütött-vert, üldözött, elhagyott mostoha gyermek, sebekből vérző, megszaggatott vértanu volt a mi egyházunk, az üldözés, a gúny ezernyi kínját szenvedő igaz ügy volt a mi hitvallásunk s düledőző iskolák és lyukas tetejű paróchiák mélyén meghuzódó, a sikertelenség kínzó aggodalmától kísért küzködés volt a mi munkánk.

De igaz ügy volt s el nem veszhett.

Miként a duzzadó életerőbe szökkenő ifju, amelyet az üldözés, gúny meg nem törhet, de dacosan megacéloz, úgy küzdött végük a mi egyházunk is a nehéz időket s tört utat magának önerejével a jövő, a siker, a győzelem felé.

A szenvedés és nyomor nem csüggesztő ólomsúly többé, de történeti dicsősége, fénye és ragyogása a mi egyházunknak s ha a keresztrejesztés új életerőt jelentett a keresztyénségre nézve, úgy a mi egyházunknak többszörös keresztrejesztése évezredekre kiható fentartó erőt kölcsönzött nekünk. Nincs vagyonunk, gazdagságunk ma sem aranyban, ezüstben, de van erkölcsi és szellemi erőnkben, van hitelveink tisztaságában és világosságában, amelyeket megérthet a legigénytelenebb lélek is s amelyekből boldogító megnyugvást és reményt meríthet minden Istent szomjazó lélek, minden embertársát szerető ember s minden nemzetnek felvirágzását kívánó hazafi.

Azt mondják Mélyentisztelt Közgyűlés, hogy egy nemzet sem tudja a maga fölényességét más népekkel szemben úgy érvényesíteni, mint épen a magyar és a most annyira gyűlölt angol. Ez volna a titka egyrészt a nagy világuralomnak, másrészt az ezer halálos veszedelemmel szembenálló és megküzdő maroknyi nemzet évezredes fennmaradásának is.

Az önérzetnek, az önérték helyes ismeretének, a bátor fellépésnek kell érvényesülni a mi annyira magyar egyházi életünkben is, amelynek sorsa annyira össze volt forrva mindenkor a nemzet életével.

Az egyházunk értékére alapított, komoly munkával párosult ezt az önérzetet, az ügyünk igazságába vetett törhetetlen meggyőződést és a jogos érvényesülési akaratot kívánom a magam részéről abba a székbe vinni, amelyet Önök nekem ma felkínáltak, mert hittem az, hogy ez a sikernek a titka, ez a mi dicsőséges multu egyházunknak virágzáshoz vezető útja.

Ilyen érzésekkel eltelve kezdem meg ma új munkásságomat s kérem, hogy emberi fogyatkozásaimat a jövőben is elnézni s kitüntető bizalmukért még egyszer kifejezett hálás köszönetemet kegyesen fogadni méltóztassanak.

19. szám. Az esperes beterjeszti következő időszaki jelentését:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

A mult évi szeptember hó 22-ik napjától a mai napig elnökségileg elintézett ügyekről a következőkben terjesztem elő tiszteletteljes jelentésemet:

1.] Habár egyházközségeink nehéz és súlyos viszonyok közt teljesítették a létfenntartás nehéz gondjait, mégis a későbbi, mulasztás következtében előfordulható anyagi válságos helyzet megelőzése céljából fokozott figyelmet kell arra fordítani, hogy az adósságok összehalmozódása folytán az egyházközségek pénztárának teljesítő képessége a lehetőségig meglegyen. Az utóbbi szomorú közgazdasági évek és a hosszú háborúnak az egyházközségek háztartására is bénítólag ható, elháríthatatlan következményei kétségen kívül azt eredményezték, hogy az elkerülhetetlen szükségletek kielégítése hosszabb, vagy rövidebb lejáratu függő kölcsönök

igénybevételével történhetik. De arra tekintettel, hogy az egyházi adózás a legtöbb helyen megnyugtató, jogosan megkövetelheti az ellenőrzést teljesítő felettes egyházi hatóság, hogy az időszakai kisegítésre irányuló függő kölcsönök, amelyeknek fedezésére legtöbb esetben az adójárulék szolgál, — pontosan visszafizetessenek. Mivel e részben némely egyházközségben a köteles intézkedés nem történt meg, sőt a mulasztás okáról jelentés sem tétetett, ennél fogva az érdekelt presbytériumokat záros határidő alatt függő kölcsöneik visszaüzetésére, vagy esetleg a visszafizetés akadályainak bejelentésére utasítani méltóztassék.

Nyilvántartás okából jelentem, hogy a berettyószentmártoni egyházközség a Törös Gergelyné alapítványból kikölcsönzött 1500 K-t, ugyancsak az 1000 K-ás függő kölcsönéből fennálló 700 K-t, visszafizette kamataival együtt. Ilyen természetű kölcsönét, a szegényalapból fölvelt 500 K-t a furtaí, valamint az egyházfentartási alaphól fölvelt 400 K-t a kismarjai egyházközség szintén rendezte és ennek megtörténtéről annak idején jelentett.

2.) Az egyházmegyei közgyűlés 133—1916 sz. határozatával az elnökséget felhatalmazta, hogy abban az esetben, ha a hegyközcsatári egyházközség a lelkeszi és leánytanítói udvarra készítendő kutra vonatkozólag a költségvetést elkészítette és bemutatta, továbbá, ha a szükséges fedezetnek rendelkezésre állását igazolta, az építkezés keresztülvitelét engedélyezze. Az egyházközség a föltételnek minden irányban eleget tévén, az elnökség a munkálatokat azzal engedélyezte, hogy a költségvetés túl nem léphető, a szerződésben legalább pár évi jótállást ki kell kötni és amennyiben lehetséges, a vállalati összeg 10% a szavatolási idő tartamáig biztosítékuul visszatartandó.

3.) A borsi egyházközség lelkésze 1916. évi szeptember 23-ról azzal a kéréssel fordult az esperesi hivatalhoz, hogy betegsége miatt az egyházközség folyó ügyeit elintézni és rendben tartani nem tudja; addig tehát, míg egészsége ismét helyreáll, az adminisztrálással Babicsák József kisszántói lelkész urat bizzam meg, aki kartársi szeretettel fogadja el ezt a megbízatást. Minthogy a borsi egyházközségnek meglehetősen zilált ügyei a gyors helyettesítést szükségessé tették, a beteg lelkész meggyógyulásáig Babicsák József ur részére a felhatalmazást megadtam. Sőt amennyi-

ben Papp László halála mult évi október hó 31-én bekövetkezett, a család súlyos anyagi helyzete miatt a további adminisztrálással tovább is nevezett lelkész urat kellett terhelnem, akit lelkészi szolgálatoknál Könyves János biharszentjánosi lelkész ur segített, felváltva végezvén vasárnaponként az isteni tiszteleteket. Mivel mindkét lelkésztárs teljesen díjtalanul teljesíti immár félév óta ezt a fáradságos munkát, a kollegialis jóindulatért legyen jutalmuk az elismerés és köszönet.

4.) Az egyházkerület közgyűlése 190—1916. sz. határozatával felhívta az egyházközségeket az egyházmegyék útján, hogy a legáció ősi intézményét ott, ahol mai napig gyakorlatban van, továbbra is kegyeletes gonddal és áldozatkészséggel tartsák fenn, ahol pedig megszüntették volna a presbytériumok életbeléptetését határozzák el. A mult évi őszi közgyűlésünk idejéig az egyházközségek jelentése hivatalomhoz nem érkezvén be, ebben az irányban előterjesztésemet nem tehettem meg. Most azonban már abban a helyzetben vagyok, hogy tájékoztatást nyújthatok a tekintetben, miszerint egyházmegyénk területén 12 egyházközség állandóan kér legátust. Az eddig legátust nem járató 30 egyházközségből Paptamási erre nézve már rendelkezést tett, Bihar és Szalárd pedig úgy jelentett, hogy a háboru megszüntével ismét felújítja az egyházközségben ezt a hagyományos szép szokást. Nagyvárad kivételével a többi apró kis egyházközségek részint anyagi erő hiányában, részint a közlekedés és más egyéb nehézségek miatt a közel jövőben legalább a legátusjáratásra nem vállalkozhatnak. Ami pedig Nagyváradot illeti, a presbytérium nem zárkózik el mereven a legátusi intézmény elől, de ezidő szerint oly irányu határozatot nem hozhat, amely meghatározott időn belül a legátusok elfogadását kilátásba helyezhetné. Ez a elentés az egyhker. közgyűléshez felterjesztendő.

5.) Közismert tény, amelynek deprimáló hatását színeznem egyáltalán nem szükséges, — az a nehéz küzdelem, amelyet a mindennapi létfenntartásért lelkészi családaink vívni kénytelenek. Mig az állam, vármegyék, városok, vagy egyéb közületek hivatalnokaik és alkalmazottaiknak a kibeszélhetetlen drágaság okozta nyomoruságán tehetségük szerint enyhíteni igyekeznek, addig a legtöbb esetben népes családjaik fentartása, gyermekeik neveltetésének horribilis kia-

dásával megterhelt lelkészeinknek segítségére senki se jön. Ez a szomorú tapasztalat indított arra, hogy egyik körlevelemben a presbytériumokhoz forduljak, hogy mint első sorban hivatottak, szíveleljék meg lelkészeik vergődésteljes helyzetét és igyekezzenek valamiképen támogatásukra sietni, amit ha másképp nem tehetnének, inkább rövid lejáratu kölcsönt vegyenek föl, amelyet kedvezőbb viszonyok beálltával letörleszthetnek. Örömmel hozom tudomásra, hogy egyházközségeink nagyobb része a nehéz viszonyok között többkevesebb háborus segélynek költségvetésébe föl vételével nemesebb lélekkel ajánlotta fel támogató kezét lelkészeinknek, de viszont nagyobb és jobb módu egyházközségeink között több akadt olyan, amelyik egyszerűen napirendre tért a kérdés felett. Természetes, itt a helyzetnek méltányos érzéssel való megértéséről és nem kikényszerítésről lehet szó, épen ezért kerülni akarok minden megnevezést. Kéréssem pusztán odairányul és jelentésemnek ezt a pontját főképen azért is iktattam be, hogy közgyűlésünk azoknak az egyházközségeknek kérelmét, melyek lelkészeik háborus segélyének kiszolgáltatására függő kölcsönt óhajtanak fölvenni, a nemes cél érdekéből nem rideg pénzügyi szempontból máltóztassék elbírálás tárgyává tenni.

6.] Az egyházmegyei közig. pénztár pénztárnoka a f. évi február hó 21-ről jelentette, hogy az özv. Baross Gáborné 4000 K-ás alapítványa, mely az örökösödési illeték levonása folytán megcsonkult, elérte a hagyaték teljes összegét és a f. évtől kezdődőleg 279 K 40 f. kamathozadék az alapító levélben körülírt célra felhasználható. Mivel az alapítólevél aképen rendelkezik, hogy a segélykérvények mindenkor a tavaszi egyházmegyei közgyűlés által bírálandók el, amennyiben pedig az érdekeltek figyelmének felhívására jelen gyűlésünket megelőzőleg mégis rövidebb idő állott rendelkezésre, bátorkodom kérni, hogy nem máltóztatnék-e ezuttal és kivételesen azt az intézkedést tenni, hogy ebben az évben az esetleg benyújtott kérvények az őszi közgyűlés elé terjesztetnének. Mert ha valamikor indokolt a nyomorgó lelkész özvegyek támogatása, úgy épen a jelenlegi idő az, mely minden segélyforrás megnyitását szükségessé teszi. Annál inkább kérnem kell nagybecsü határozatukat, mivel az alapítólevél szerint minden évben csak egy özvegy segélyezhető és a fel nem használt kamat a tőkéhez csatolandó.

7.) Az évenkénti költségelőirányzatok során már több év óta tapasztalom, hogy a csökmői egyházközség normál adókulcsa a rendszeresen előforduló és ki nem kapcsolható kiadási tételeket nem biztosítja, minélfogva az egyházközség évről-évre rendkívüli adó kivetésével kénytelen segíteni. Eddig azt reméltem, hogy az iskola építési adósság törlesztésére kért és már folyósított tőkesegély a helyzetet jobbra változtatja, a jelek azonban azt mutatják, hogy a kedvező változás alig, vagy egyáltalában nem következik be. Mivel a rendkívüli adó igénybevételét csak rendkívüli körülmények által előidézett kiadások fedezésére kellene fentartani, ennek rendszeresen gyakorlatban tartása nem egészséges állapot az egyházközség háztartásában, sőt igen könnyen nem várt esetekben súlyos nehézségeket is idézhet fel. Midőn ezt az észleletet kötelességszerűen feltárom a mélyen tisztelt közgyűlés előtt, nem tudom, vajjon nem volna-e indokolt, ha az egyh. törvény III. t. c. 11. §-a alapján a presbytériumot a helyzet tarthatatlan voltára s egyben arra utasítani méltóztatnék, hogy az egyházközség normál adókulcsának módosítását vegye munkába és azt felülvizsgálás és megerősítés végett ide terjessze be.

Ugyanez a helyzet a bojti egyházközségben is, amely évről-évre mindenkor rendkívüli adóval fedezi költségelőirányzati hiányát akkor, mikor a templom építéséből fennálló terhét állandó rendkívüli adóval törleszti.

8.) A háborus viszonyok következtében iskolát fentartó egyházközségeink közül több részint segédtanító alkalmazásával, részint pedig pár helyen a lelkész kisegítésével tudta csak a mindennapi tanítást lehetővé tenni. Így a hegyközpályi-i egyházközségnek még egy tanévre engedélyeztem Harsányi József ny. tanító alkalmazását, de figyelmeztettem a presbytériumot, hogy a folyó tanév végén kellő időben gondoskodjék a már évek óta üresedésben levő tanítói állás betöltéséről. A furtai egyházközség katonai szolgálatot teljesítő tanítója helyett Bántó Teréz okl. tanító-nőt alkalmazta esperesi engedély mellett; mikor pedig a tanév folyamán a másik segédtanító eltávozott, mivel segédtanító nem jelentkezett, annak az iskolának vezetését Juhász Sámuel lelkész ur vette kezébe. A pelbárthidai iskolánál a tanítói állásra meghirdetett pályázat eredménytelen lévén, tekintve, hogy a tanévből már több mint két hónap eltelt,

a további kísérletezés helyett a lelkészt felhívtam a tanítás elvállalására, aminek Holkó József ur eleget is tett. A nagyszántói presbytériumnak megengedtem, hogy szintén katonai szolgálatot teljesítő tanítója helyett Kovács Teréz okl. tanítónőt alkalmazza. A darvasi egyházközség, hol a múlt tanévben az iskola teljesen szünetelt, amiatt, mert a lelkész betegsége miatt a tanítást nem vállalhatta, a presbytérium pedig a segédtanítónői fizetést biztosítani nem tudta, Erdei Róza okl. óvónő alkalmazására kért engedélyt. A csökmői egyházközségnek engedélyeztem, hogy időközben eltávozott tanítója helyett, miután a pályázati hirdetmény eredménytelen maradt, Zsebők Margit ág. hitv. evangélikus óvónőt alkalmazza az osztályoknak olyképen való beosztásával, hogy az időközi változás és nem is ref. vallásu tanító alkalmazása folytán a tanítás némileg biztositassék. Ebből az alkalomból szükségesnek találom iskolaszékeiknek oly irányu figyelmeztetését, hogy a tanítók időközi változását abban a reményben, hogy tanítót a helyére kapni fognak, nem szabad és nem lehet a már többször tapasztalt előzékenységgel megkönnyíteni, mert gyakrabban mint nem, az iskola arra a tanévre tanító nélkül marad. A népiskolai szervezet 113. §-a és annak szövegét világosan megmagyarázó 131/1914. sz. egyhker. határozat kétségtelen jogalapot nyújt a mindenesetre szabálytalan, sőt visszaélésekre vezető évközi változások meggátolására. A biharszentjánosi iskolaszék, hol a tanító szintén katonai okokból van távol, Könyvesné Mester Erzsébet okl. tanítónőnek segédtanítóul való alkalmazásához hozzájárultam.

9.) Közismert dolog, hogy a háboru ideje alatt a békés és nyugodt tanítást sok minden körülmény gátolja iskoláinkban. A tanévnek jelentékeny megrövidítése, a nagyobb tanulók szabadságolása, kétségtelen, erős visszahatást gyakorol a tanítás eredményére. De még ezeken kívül itt-ott más okok is merülnek fel, amelyek hosszabb időre függesztik fel a tanítást. Így pl. a biharkeresztesi és bojti iskolákban járványos betegség, Biharpüspökiben és Borson pedig amiatt, mert az elfogyott tüzelő anyagot pótolni nem lebetett, rövidebb ideig a tanítás szünetelt. Réven pedig az iskolát katonai célokra foglalván le a hadvezetőség, a vallástanítást csak nagy késedelemmel lehetett megkezdeni.

10.) Őszinte és igaz részvétellel emelem ki a veszteséget,

amely egyházmegyénket a múlt évi október hó 31-ik napján néh. Papp László borsi lelkész elhunytával érte. Képzett fő, izmos tehetség, szellemes írói képesség, általában olyan ritka, gazdag talentum, amelytől szélesebb munkamezőn valóban sokat várhatott egyházi közéletünk, — távozott vele sorainkból és közgyűlésünk tanácskozási asztala mellől, hol rövid idő óta jegyzői tisztséget teljesített. Kegyeletes emlékezettel írjuk föl nevét jegyzőkönyvünk lapjára, tragikus sorsát bensőleg könnyezzük meg s kívánjuk, hogy a sok csalódáson s keserű megpróbáltatáson keresztülment nemes szív találjon zavartalan nyugalmat és békét az anyaföld ölén. Egyben méltóztassék rendelkezni, hogy a megüresedett e. m. lelkészi jegyzői tisztség betöltése végett a szavazás elrendeltessék és pedig oly időben, hogy a megválasztott jegyző működését legközelebbi gyűlésünkön már megkezdhesse és a szavazatok számbavételére bizottság alakitassék meg.

11.) Egyidejűleg tudomásra hozom azt is, hogy Dávid Gyula élesdi lelkész a f. é. január hó 1. napján nyugalomba lépett. A hivatása magaslatán álló, széles látókörű, tudományosan képzett férfiut, a munkás életének azon a pontján verte le a súlyos betegség, mikor még a tehetség hatalmas szárnyalással szokott magasra repülni. Utóbbi években fizikai ereje mindegyre fogyatkozván saját és egyházközsége érdekében nyugdíjaztatását kérlemzte. De a nyugalom az óhajtott gyógyulást nem adta meg, mert a f. é. márc. hó 22. napján Debrecenben elhunyt. Legyen emlékezete áldott közöttünk.

12.) Legutóbbi közgyűlésünk óta egyházmegyénkben segédlelkészi elhelyezést nyertek Czegléd Emánuel Nagyváradon, Csák Máté lelkész mellett, Molnár Sándor szintén Nagyváradon az esperesi hivatalban és Nánássy Dániel Élesden, ahol nevezett a f. évi január 1-től 16-ig helyettes lelkészi megbízatásban is szolgált, amikor aztán az egyházmegyéből eltávozott.

13.) Nyilvántartás végett tisztelettel bejelentem, hogy Zöld István kismarjai tanító 1916. szept. 1-től a III. fiz. oszt. 3. fokába, — Kalas Sándor biharszentjánosi tanító 1916. szept. 1-től a III. fiz. oszt. 2. fokába, — Kocsis Lajos darvasi tanító a III. fiz. oszt. 2. fokozatába, 1916. szept. 1-től, — Kovács Erzsébet nyüved-hügypusztai tanítónő 1916. márc. 23-tól kezdődő javadalmazására, Sándor Lajos pusztajlakai

tanító 1916. okt. 1-től a III. fiz. oszt. 1. fokozatába, — Erdei Lajos bojti tanító 1916. okt. 1-től a II. fiz. oszt. 1. fokozatába, — Orosz Zoltán kisszántói tanító 1916. jan. 1-től kezdő javadalmazásra, — Somogyiné Barna Róza nagykerékii tanítónő 1916. szept. 1-től kezdő javadalmazásra, — Bod Margit csökmői tanítónő 1916. okt. 1-től kezdő javadalmazásra, — Bász Anna vancsodi tanítónő 1916. okt. 1-től kezdő javadalmazásra, — Koppányi Róza nagykerékii tanítónő 1916. okt. 1-től kezdő javadalmazással soroztattak. Ezenkívül segédtanítói áll. fizetéskiegészítést nyertek: Holkó Ilona bihari, Hajdu Emma bihari, Kovács Teréz nagyszántói tanítónők.

14.) Egyházmegyei közgyűlésünk a Bary alapra rendezett gyűjtést 99—1916. sz. határozatának 7. pontjával az 1916. dec. 31-ig meghosszabbítani méltóztatott. Idevonatközzel van szerencsém jelenteni, hogy a mellékelt kimutatás szerint 411 K 16 f. adomány gyűlt be, melynek időközi kamata 12 K 40 f. és így a nagyváradi hitelbank IX—4174 sz. betétkönyvében 423 K 56 f. összeg kezeltetik betétképen. A nagyváradi egyházközségben 244 K adomány gyűlt, a melyet azonban a presbyterium a megboldogult férj arcképének a tanácsterem részére megfestési céljára kívánt fordítani, fentartván magának, hogy kedvezőbb időpontban az alapítvány növelésére szintén gyűjtést rendez. Azt gondolom, hogy nem lenne különösebb értelme a gyűjtési idő további meghosszabbításának, hanem talán méltóztatnék aképen rendelkezni, hogy a rendelkezésre álló összeg néh. Bary József alapítványa képen a nagyváradi tanítónőképző intézet részére kezelés alá bocsáttassék s az alapítvány célját és felhasználási módját közgyűlésünk állapítsa meg, vagy esetleg e tárgyban javaslat tétel végett bizottság küldessék ki.

Végül megemlíteni bátorodom, hogy az egyhker. közgyűlés 497—1916. sz. határozatában kívánt előterjesztésem ezen jelentésem kapcsán, de külön önállólag fogom előterjeszteni.

Jelentésemnek szives tudomásul vételét, a tett intézkedések helybenhagyását és azokban a pontokban, amelyek fölött való rendelkezést közgyűlésünknek tartom fenn, — bölcs határozatát meghozni méltóztatassék.

Kiváló tiszteletem jelentésével vagyok

SULYOK ISTVÁN, esperes.

Az egyházmegye közgyűlése az esperes időszaki jelentését jegyzőkönyvébe igatja s e jelentés alapján:

1. a) Utasítja közgyűlésünk a függőkölcsönöket igénybe vett egyházközségek presbyteriumait, hogy kölcsöneiket legkésőbb f. é. december hó 31-ig rendezzék, vagy ha a visszafizetésnek akadálya volna, erről ugyancsak a fenti határidőig esperesi hivatalnak mulhatatlanul jelentsenek.

b) Tudomásul veszi, hogy a berettyó-szentmártoni, furtai és kismarjai egyházak saját alapjaikból felvett kölcsöneiket visszafizették.

2. Tudomásul veszi az esperesnek a hegyközcsatári lelkészi és leánytanítói udvaron levő kutak építésére vonatkozó engedélyezését.

3. Tudomásul veszi az esperesnek azt az intézkedését, hogy a borsi egyház adminisztrálását a lelkész betegsége folytán Babicsák József kisszántói lelkészre bízta, ugyszintén azt is, hogy a lelkész halála után az egyházközség adminisztrálását Babicsák József teljesíti tovább is, a lelkészi szolgálatokat pedig ő és Könyves János biharszentjánosi lelkészek látják el teljesen díjtalanul, akiknek közgyűlésünk jóindulatu fáradozásaikért elismerését és köszönetét fejezi ki.

4. Tudomásul veszi esperesnek a 190—1916. sz. egyhker. határozat alapján a legáció intézményre vonatkozó jelentését s azt további intézkedés végett az egyhker. közgyűléshez felterjeszti.

5. Örömmel értesül arról, hogy egyházközségeink nagyrésze háborus segélynek költségvetésébe felvételével igyekezett lelkészeinek anyagi támogatására sietni.

6. Minthogy az özv. Baross Gáborné alapítványa időközi kamataival a hagyaték teljes összeget elérte és így a folyó évtől

kezdődőleg a kamat többlet már felhasználható, megbizsa az esperest, hogy az egyházmegyei lelkészi özvegyeket hívja fel, hogy a kamat elhelyezése iránt kérvényeiket életkorukat, anyagi helyzetüket s az általuk bármi címen élvezett segélyt, az özvegységet, református vallásu voltukat az illetékes helyi lelkész bizonyítványával az egyházmegye őszi közgyűléséhez záros határidő alatt terjesszék be.

7. Tekintettel arra a körülményre, hogy a csököni és bojti egyházak költségelőirányzati szükségleteiket és hiányaikat évről-évre rendkívüli adó kivetésével kénytelenek fedezni, felhivja közgyűlésünk nevezett egyházak presbytériumait, hogy az esperesnek idevonatkozó jelentését tegyék komoly megfontolás tárgyává s a helyzet javítására irányuló határozataikat az őszi közgyűléshez terjesszék fel.

8. Helybenhagyólag veszi tudomásul az esperesnek a segédtanítók alkalmazására vonatkozólag tett intézkedéseit és elismerését nyilvánítja azon lelkészek iránt, akik tanító hiányában az iskola vezetését magukra vállalták.

9. Sajnálattal értesül arról, hogy a háboru okozta rendkívüli körülmények az eredményes tanítást igen sok iskolában akadályozzák, sőt egyik-másik helyen többkevesebb időre fel is függesztették.

10. Igaz fájdalommal értesül Papp László borsi lelkész s egyházmegyei jegyző haláláról, kiben egyházmegyénk s lelkészi karunk egy igen értékes tagját veszítette el. Emlékét a szokott módon jegyzőkönyvében megörökíti. Ezzel kapcsolatban megbizsa az elnökséget, hogy a megüresedett egyik lelkészi jegyzői állásra a szavazást oly időben rendelje el, hogy a megválasz-

tandó jegyző az őszi közgyűlésen működését megkezdhesse.

11. Őszinte fájdalommal vesz tudomást Dávid Gyula élesdi nyugalmazott lelkész haláláról s intézkedik, hogy kegyeletos emlékét jegyzőkönyvébe beírja.

12. A nagyváradai egyházba kibocsátott s. lelkészeket szíveson fogadja s egyházmegyénkbe bekebelezi. Az egyházmegyből eltávozott Nánássy Dániel élesdi volt s. lelkészt jókívánatokkal bocsátja el.

13. Tudomásul veszi, hogy a tanítótestület több tagja magasabb fizetési osztályba lépett elő.

14. Néh. Bary József egyházmegyei gondnok elfeledhetlen érdemeinek megörökítése céljából foganatosított gyűjtés eredményét, amely időközi kamatával együtt 423 K 65 fillért tesz ki, az e. m. közigazgatási pénztár további kezelése alá utalja, illetőleg az esperes elszámolásának számvevőszékileg történt megvizsgálása után az egyházmegyei pénztárba való átadását tudomásul veszi. Egyidejűleg megbizza az esperes elnöklete alatt dr. Szegedi Lajos tanácsbíró, Nagy Vilmos képzőintézeti igazgatót, hogy miként leendő felhasználása céljából legközelebbi közgyűlésünkhöz javaslatot terjesszenek elő.

20. szám. Az egyházmegyei közalapi végrehajtó bizottság jelenti, hogy a közalap 1916. évi számadását megvizsgálta s 5501 K 23 f bevétellel s ugyanannyi kiadással számszerűleg helyesnek, okmányokkal kellően igazoltnak találta s ezért Konrád Géza pénzkezelőnek a felmentvény megadását a konvent előtt javaslatba hozta, a számvizsgálattal felmerült posta, napidijakat és utiköltségeket 25 K 60 fillérben állapította meg.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s a számvizsgálattal felmerült 25 K 60 fillérben megállapított költségeket a közigazgatási pénztárból kiutalványozza.

21. szám. Az egyházmegyei nyugdíjbizottság jelenti, hogy az orsz. ref. lelkészi nyugdíj- és gyámintézet pénzkezelőjének 1916. évi számadását megvizsgálta, az előírást 10022 K 51 fillérben, a tényleges bevételt 9644 K 76 fillérben megállapította, a számadást rendben levőnek, okmányokkal kellően igazoltnak találta s ennél fogva Konrád Géza pénzkezelőnek a felmentés megadását javasolta, végül a számvizsgálattal felmerült költségeket 39 K 75 fillérben megállapította.

Egyházmegyénk közgyűlése a nyugdíjbizottság jelentését tudomásul veszi s a számvizsgálat folytán felmerült 39 K 75 fillérben megállapított költségeket a közigazgatási pénztárból kiutaltványozza.

22. szám. Számvevőszék jelentése az e. m. közigazgatási pénztár és az ezzel együtt kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1916. évi számadásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszék jelentését, mely szerint az e. m. közig. pénztár és a vele kapcsolatban kezelt alapok és alapítványok 1916. évi számadását megvizsgálta és számszerűleg helyesnek, kellőleg okmányoltnak találta; tudomásul veszi s Konrád Géza pénztárnoknak a felmentvényt megadja. Egyben elrendeli, hogy a számadások főbb tételeiben a következőleg jegyzőkönyvbe fölvétessenek:

1. Közigazgatási pénztár.

Bevétel	108912 K 30 f
Kiadás	108828 K 53 f
Maradvány	83 K 77 f
Vagyon	21675 K 44 f
Szaporodás	1092 K 70 f

2. Zsákai lelkészjavadalmi alap.

Bevétel	3770 K 90 f
Kiadás	3765 K 40 f
Maradvány	5 K 50 f
Vagyon	4840 K — f

3. Révi missiói alap.

Bevétel	---	---	---	390 K 15 f
Kiadás	---	---	---	388 K 75 f
Maradvány				1 K 40 f
Vagyron				1985 K 90 f

4. Nagytótfalui alap.

Bevétel	---	---	---	10931 K 15 f
Kiadás	---	---	---	10806 K 40 f
Maradvány				124 K 75 f
Vagyron				21627 K 15 f
Szaporodás				1836 K 15 f

5. Dr Imre Sándor alap.

Bevétel	---	---	---	4079 K 33 f
Kiadás	---	---	---	4079 K 33 f
Apadás				38 K 92 f
Vagyron				4491 K 88 f

6. Lefkész temetkezési pénztár.

Bevétel	---	---	---	1096 K 89 f
Kiadás	---	---	---	1048 K 96 f
Maradvány				47 K 93 f
Vagyron				852 K 88 f
Apadás				2 K 85 f

7. Tűzbiztosítási pénztár.

Bevétel	---	---	---	648 K 16 f
Kiadás	---	---	---	648 K 16 f
Vagyron				1644 K 50 f
Szaporodás				14 K 40 f

8. Űzo, Boras Gáborné alap.

Bevétel	---	---	---	4178 K 83 f
Kiadás	---	---	---	4178 K 83 f
Vagyron				4279 K 40 f
Szaporodás				14 K 83 f

9. Egyházmegyei könyvtár.

Bevétel	---	---	997 K 40 f
Kiadás	---	---	997 K 40 f
Vagyron			2929 K 55 f
Szaporodás			127 K 40 f

10. Váradiesi lelkészjavadalmi alap.

Bevétel	---	---	126 K — f
Kiadás	---	---	126 K — f
Vagyron			1800 K — f

11. Fugyivásárhelyi ref. iskola alap.

Bevétel	---	---	244 K 80 f
Kiadás	---	---	244 K 80 f
Vagyron			697 K 20 f
Szaporodás			41 K 30 f

12. Egyházmegyei lelkészegyesület.

Bevétel	---	---	57 K 30 f
Kiadás	---	---	57 K 30 f
Vagyron			316 K 80 f
Szaporodás			57 K 30 f

13. Bartos egyházi alap.

Bevétel	---	---	70 K — f
Kiadás	---	---	70 K — f
Vagyron			1000 K — f

14. Bartos iskolai alap.

Bevétel	---	---	70 K — f
Kiadás	---	---	70 K — f
Vagyron			1000 K — f

15. Radnóthy alap.

Bevétel	---	---	7 K 60 f
Kiadás	---	---	7 K 60 f
Vagyron			168 K — f

16. Fráter—Sisári alap.

Bevétel	---	---	4 K 80 f
Kiadás	---	---	4 K 80 f
Vagyron			100 K — f

17. Tatarosi perselypénz.

Bevétel	---	6 K 60 f
Kiadás	---	4 K 60 f
Maradvány		2 R — f
Vagyon		105 K 10 f
Szaporodás		6 K 60 f

18. Nálvineumi pénztár.

Bevétel	---	395 K — f
Kiadás	---	395 K — f

23. szám. Ugyancsak a számvevőszék előterjesztése a közig, pénztárban átmenetileg kezelt különböző segélyek és járandóságok 1916. évi számadásának megvizsgálásáról, mely címen a bevétel 99118 K 56 f, kiadás 99118 K. 56 f.

Amennyiben ez a számadás is számszerűleg helyesnek s okmányoltnak találtatott, a közgyűlés a maga részéről a számvevőszék jelentése alapján Konrád Géza pénztárnoknak szokásos fenntartással a felmentvényt megadja.

24. szám. Számvevőszéki elnök beterjeszti jelentését a biharkeresztesi „Jámbor“-féle alapítvány 1916. évi számadásának megvizsgálásáról.

A számszerű jelentést, mely szerint a „Jámbor“-féle alap 1916. évi számadása megvizsgáltatott és 34267 K 93 f bevétellel, 1279 K 31 f kiadással, 32987 K 92 f maradvánnyal s így 4297 K 56 f tőkeszaporodással rendben lévőknek találtatott, közgyűlésünk tudomásul veszi s a keze-léssel megbízott Szigeti Elek lelkésznek a felmentvényt megadja.

25. szám. A számvevőszék előterjesztést tesz az egyházmegyei tanító-gyámintézet 1916. évi számadásáról, amely 5432 K 18 f. bevétellel, 5431 K 98 f. kiadással, 0 K 20 f. maradvánnyal 25754 K 99 f. vagyonnal, 199 K 87 f. szaporodással számszerűleg helyesnek s okmányoltnak találtatott.

A számvevőszék előterjesztését a közgyűlés tudomásul vevén és elfogadván, véleményes javaslata alapján Konrád Géza pénztárnoknak a szokott fentartással a felmentvényt megadja.

26. szám. A számvevőszéki elnök beterjeszti jelentését a tanítótestületi közpénztár 1916. évi számadásának megvizsgálásáról.

A számvevői jelentést, mely szerint az e. m. tanítótestületi közpénztárnak számadása 1048 K 59 f. bevétellel, 199 K 11 kiadással, 849 K 48 f. maradvánnyal, 343 K 81 f. szaporodással és 2194 K 94 f. vagyonnal számszerűleg helyesnek, okmányokkal igazoltnak találtatott: a közgyűlés tudomásul veszi.

Ezzel kapcsolatban felhívja közgyűlésünk a tanítótestület elnökét, hogy a pénztárból 295 K váltóra és 480 K kötvényre kiadott kölcsönöket, melyek biztosítva nincsenek megfelelő kezesekkel, vagy betáblázással biztosítsa s erről a számvevőség elnökségéhez f. évi május hó 15-ig jelentsen.

27. szám. Számvevőszéki jelentés a tanítóegyesületi segélyalap-pénztár 1916. évi számadásának felülvizsgálásáról.

A számvevői jelentést, mely szerint az e. m. tanító segélyegyesület pénztárának 1916. évi számadása 672 K 33 f. bevétellel, 437 K 90 f. kiadással, 234 K 43 f. szaporodással s így 4205 K 51 f. vagyonnal helyesnek és okmányoltnak találtatott: az egyh. megyei közgyűlés tudomásul veszi.

Ezzel kapcsolatosan felhívja közgyűlésünk a tanító segélyegyesület elnökét, hogy ezen pénztárból 175 K váltóra és 380 K kötvényre adott kölcsönöket, melyek biztosítva nincsenek megfelelő kezesekkel, vagy táblázással biztosítsa s erről a szám-

vevőszéki elnökhöz f. évi május hó 15-ig
jelentsen.

28. szám. Számvevőszék jelentése az egyházak 1916.
évi zárszámadásainak megvizsgálásáról.

Közgyűlésünk a számvevőszéki jelentés alapján minden észrevétel nélkül jóváhagyja:

1. Bszenzmárton, Biharkeresztes, Bihar-püspöki, Bszenjtános, Bojt, Darvas, Fugyi, Fugyivásárhely, Furta, Hegyközcsatár, Hegyközujlak, Nagykereki, Nagyvárad, Örvénd, Pelbárthida, Rév, Szalárd, Váradles és Zsáka egyházak számadásait.

Jóváhagyja a hegyközpályi egyház számadását is, de utasítja a gondnokot, hogy az illetékegyenértéki adót és tanítói nyugdíjjárulékot fizettesse ki, ugyancsak a pósalaki egyház számadását is, de a gondnokot az illetékegyenértéki adó kifizetésére utasítja, végül a bihari egyház számadását, felhíván a presbytériumot, hogy a templom alapból kölcsön vett 578 K 44 f. kamatát az alap javára számolja el.

2. Utasítja közgyűlésünk a bihar-keresztesi és hegyközpályi-i egyházközségek presbytériumait, hogy engedély nélkül felvett kölcsöneikről az esperesi hivatalnak f. é. május 1-ig jelentsenek és amennyiben a törvényszerű eljárást mellőzték a kölcsön felvételénél, az erre vonatkozó határozatokat hozzák meg, a fedezetet mutassák ki és az iratokat szintén terjeszték fel.

3. Felhívja és figyelmezteti közgyűlésünk az egyházak presbytériumait, hogy alap- és alapítványi számadásaikat jövőben a számvevőszék által bemutatott és a közig. pénztár terhére kinyomatott minta szerint készítsék el, a hadikölcsön kötvényeket mindig névértékben vegyék fel a

vágyon között, a földhaszonértékeket a gondnoki naplóba is vegyék fel, szigorú gondot fordítsanak rá, hogy az állami adókat az egyházi gondnokok évnegyedenként pontosan fizessék ki, a számvevőséghez az eredeti számadásokon kívül a számadási évre szóló egyházközségi és iskolai esperesileg megerősített költségvetést, az előző évi gondnoki, összes alapítványi és tőkepénztári számadásokat, az egyházi adókönyv zárótételeit kivonatban, úgy a bevételi, mint a kiadási tételeket egyenként igazoló, naplósorszám szerint rendezett okmányokat mindenkor terjesszék fel.

4. Végül felkéri és megbizza a számvevőszéket, hogy a számvevőszéki szabályrendelet módosítására nézve készítsen javaslatot és azt a f. évi őszi közgyűlés elé terjessze be.

29. szám. A nagyváradai ref. tanítónőképző és internátus igazgató-tanácsának jelentése az intézet 1916. január 1—június 30-ig terjedő időre vonatkozó számadásának megvizsgálásáról.

Közgyűlésünk tudomásul veszi a nagyváradai ref. tanítónőképző és internátus azon jegyzőkönyvi megállapítását, mely szerint az intézet 1916. jan. 1—jun. 30-ig terjedő időre vonatkozó számadás megvizsgáltatott és

a) a tanítónőképző intézet folyó pénztáránál:

44829 K 18 f bevétellel

44373 „ 03 „ kiadással

456 „ 15 „ készpénz maradvánnyal

6757 „ 76 „ alapítványi tőkével

b) az internátusi folyó pénztárnál:

31384 K 32 f bevételel,

2295 „ — „ kiadással,

29089 K 23 f maradvánnyal,
10478 „ 86 „ alapítványi tőkével,

c) a házi pénztárnál:

50703 K 50 f bevétellel,
45926 „ 94 „ kiadással,
5131 „ 36 „ tőke és kamatmaradvánnyal
rendben levőnek, kellőképen okmányoltnak
találtatott s úgy Debrečzy Imre pénztár-
noknak, mint özv. Bögös Lajosné inter-
nátusi igazgatónőnek a felmentvényt a
szokásos fentartással megadja.

30. szám. A tanítónőképző intézet igazgató-tanácsa
beterjeszti jegyzőkönyvét a tanítónőképző intézet 1917—
1918. évi költségelőirányzatának megállapítása tárgyában:

Az e. m. közgyűlés a tanítónőképző
intézet 1917—18. évi költségelőirányzatát,
mely szerint:

a szükséglet: 50566 K 14 f-ben,
a fedezet: 45880 K-ban irányoztatott elő
s a fedezetlen hiány 4686 K 14 f-ben
állapítottatott meg, elfogadja s a következő
záradékkal: „Tárgyaltatott és elfogadtatott
az e. m. közgyűlés 1917. évi március hó
29-én tartott ülésén” — ellátja.

31. szám. A nagyváradai ref. tanítónőképző intézet
igazgató-tanácsa arra kéri közgyűlésünket, hogy az in-
tézet évi fenntartási járulékát 233 K 34 fillérrel emelni
méltóztassék. Kérelmének indoka az, hogy a képző-
intézet családostanerői számára az őket jogosan meg-
illető teljes összegű családi pótlék a csaknem 5000 K
hiánnyal záródó költségelőirányzatban fedezetet nem
talál.

Közgyűlésünk a kérelmet méltányolva
az évi fenntartási díjat 233 K 34 fillérrel
felemeli s a közig. pénztárból kiutalja.

32. szám. A hegyközpályi egyház a nyugdíjazás
folytán megüresedett lelkészi állásra 1916. évi október
hó 15-én egyhangu meghívással Fördös Dezső nagy-
váradai segédlelkészt választotta meg, aki állását 1916.
évi okt. hó 30-án el is foglalta.

Közgyűlésünk Fördös Dezsőt hegyközpályii lelkészi állásában megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig pénztárba befizetésére kötelezi, miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

33. szám. A zsákai egyház a lemondás folytán megüresedett lelkészi állásra 1916. évi december hó 8-án Falussy Sándor szegedi segédlelkészt választotta meg, aki állását f. é. januás hó 14-én el is foglalta.

Közgyűlésünk Falussy Sándort zsákai lelkészi állásában megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházközséget a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

34. szám. A bihari egyház presbytériuma 1916. évi november hó 26-án a IV. tanítói állásra Hajdu Irma biharugrai tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Hajdu Irmát bihari tanítói állásában végleg megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a változási díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

35. szám. A nagykerékii egyház presbytériuma 1916. évi szeptember hó 24-én a második tanítói állásra Somogyi Sándorné, szül. Barna Róza okl. tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Barna Rózát nagykerékii tanítói állásában végleg megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről érdekelteket jegyzőkönyvi kivonaton értesíti Egyben felhívja megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

36. szám. A nagykeréki-i egyház presbytériuma 1916. évi szeptember hó 24-én az újonnan szervezett III. tanítói állásra Koppányi Róza okl. tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Koppányi Rózát nagykerek-i tanítói állásában végleg megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat, a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről érdekelteket jegyzőkönyvi kivoaton értesíti. Egyben felhívja megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

37. szám. Az örvéndi egyház presbitériuma 1916. évi október hó 1-én a megüresedett I- II. oszt. tanítónői állásra Forró Zsófia okl. tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Forró Zsófiát örvé di tanítónői állásában végleg megerősíti, s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről az érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. Egyben felhívja megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

38. szám. A váncsodi egyház presbytériuma 1916. évi okt. hó 22-én a vegyes iskolai tanítói állásra Bás Anna okl. tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Bás Annát váncsodi tanítói állásában végleg megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba befizetésére kötelezi, miről érdekelteket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. Egyben felhívja megválasztott tanítónőt az eskü letételére.

39. szám. Forró Zsófia örvéndi, Bás Anna váncsodi, Somogyi Sándorné szül. Barza Róza és Koppányi Róza nagykerek-i tanítók a hivatali esküt letévén:

részükre a közgyűlés a bizonyítvány kiadását elrendeli.

40. szám. Tárgyalatott az e. m. missiói bizottságnak a révi missiói lelkész időszakai jelentésére vonatkozó felterjesztése.

Közügyülésünk a missiúi bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi.

41. szám. Tárgyaltatott az e. m. missiúi bizottságnak a váradlesi lelkész időszaki jelentésére vonatkozó felterjesztése.

Közügyülésünk a missiúi bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi.

42 szám. Tárgyaltatott az e. m. missiúi bizottságnak a révi és váradlesi lelkészek 1916. évi általános missiúi jelentésére vonatkozó előterjesztése

Az egyházmegyei közgyűlés a missiúi bizottság előterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi s az kimutatás kapcsán a főtiszteletű egyházkerülethez felterjeszti.

A révi lelkész missiúi segélyének a lelkészi fizetésétől elválasztása és részére fizetés kiegészítő államsegély kieszközlése tárgyában tett előterjesztésére közgyűlésünk az egyházkerület szives figyelmét ismételve felkéri.

43. szám. Tárgyaltatott a missiúi bizottság felterjesztése alapján a siteri lelkésznek a kövesegyházai fiókegyházban és alsótótfalu szórványban végzett lelkészi szolgálatokról szóló jelentés.

Közügyülésünk a missiúi bizottság felterjesztése alapján a jelentést tudomásul veszi s a felmerült költségeket az egyházkerületi missiúi segély terhére kiutalja.

44. szám. A missiúi bizottság felterjesztése alapján tárgyaltatott az egyházkerület 523—1916. sz. határozata, mely szerint az egyházkerület nincs oly helyzetben, hogy a missiúi lelkészeknek a missiúi segélyen kívül dologi kiadás címén külön segélyt adhasson s felhívja a lelkészeket, hogy addig is, míg a missiúi segélyek valami uton emelhetők lesznek, e különben is csekély összegre tehető kiadásokat eddigi missiúi segélyükből fedezzék,

Közgyűlésünk az egyházkerületi határozatot tudomásul veszi s hasonló célból a missiói lelkészekkel közli.

45. szám. A missiói bizottság felterjesztése alapján tárgyalatott az egyházkerület 520—1916. sz. határozata, mely szerint a bihari egyházmegyének missiói munkája biztosítására, vagy új missió létesítésére 363 K 72 f. segélyt ad s ezen összeg felhasználásáról részletes elszámolást kíván.

Közgyűlésünk az egyházkerületi határozatot hálás köszönettel veszi tudomásul s utasítja az egyházmegyei pénztárnokot, hogy a számadást a kerületi határozatnak megfelelően annak idején kiszitse el.

Egyidejűleg szükségesnek látja közgyűlésünk, hogy míg egyfelől az egyházkerület által folyósított segélyösszeg felhasználásával a tatárosi missió szervezés munkáját biztosítja, addig másfelől tisztelettel kéri fel az egyházkerület figyelmét arra, hogy a nagyváradi anyaegyházhoz csatolt szórványok lelkigondozása évtizedek óta parlagon hevervén, egyházi nagy érdekeink mindegyre jobban veszendőbe mennek.

Ennélfogva felhívja a nagyváradi egyházközség presbyteriumát, hogy szórványainak lelki gondozása tárgyában legközelebbi közgyűlésünkhöz előterjesztést tegyen s ha a nagyváradi egyházközség ereje a nagy cél érdekében áldozatot hozni képtelen, abban az esetben az egyházkerületnek ezen segélyéből bizonyos összeg felhasználása mondassék ki, sőt az egyh. ker. közgyűléshez intéztessék felterjesztés az iránt, hogy a nagyváradi egyházközség szórványaiban a legutóbbi népszámlálás adatai alapján mintegy 800 lélek forog veszélyben részint idegen felekezetek, részint a nemzetiségi behatások következtében.

46. szám. A missiói bizottság felterjesztése alapján tárgyalatott az 521—1916. sz. kerületi határozat, mely szerint a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés bár elismeri, miszerint a jelenlegi missió segélyhől a szükséges kiadások nem fedezhetők, de mert ezidőszerint nincs forrás, a miből fedezhetné, a véradlesi lelkész missiói segélye felemelésére irányuló kérését nem teljesítheti.

Közgyűlésünk az egyhker. közgyűlés határozatát tudomásul veszi s kérvényező lelkésszel közli.

47. szám. Az e. m. missiói bizottság felhívta az e. m. közgyűlés figyelmét a 33—1903. sz. egyházmegyei határozatra, mely szerint azon egyházközségek lelkészei, amelyekhez szórványok vannak beosztva, felhívást és utasítást nyertek arra nézve, hogy a szórványokban lakó hiveket lelkigondozásban részesítsék s a tanköteles gyermekeket vallásukban oktassák. Az anyaegyházak is felhivattak, hogy a lelkészeket ebben a fontos munkában akként segítsék, hogy részükre legalább a szükséges előfogatot rendelkezésre bocsássák.

Felkéri a missiói bizottság az e. m. közgyűlést, hogy különösen a mai óriási erővesztés után a mai nemzeti erő gyarapítása érdekében a fentebb idézett határozatot megújítani méltóztassék.

Közgyűlésünk a fentebb idézett határozatot felüljítva, kötelezi a lelkészeket, hogy az anyaegyházhoz csatolt szórványokat évenként pastorális teendők céljából látogassák meg, a tanköteles gyermekeket vallásoktatásban részesítsék, működésükről rendszeres naplót vezessenek s annak másolatát az őszi egyházmegyei közgyűléshez terjesszék fel. Az egyházközségek presbytériumai felkivátnak, hogy amennyiben fuvar-átalányt költségvetésükbe úgyis állítanak be, a lelkészeknek a szórványokba való kiszállítását is vegyék figyelembe s a fuvart bocsássák rendelkezésre.

48. szám. Az egyhker. közgyűlés 362—1916. sz. határozatának megküldésével értesíti egyházmegyénket.

hogy a 109—1916. sz. határozatunkban foglalt kérést a háborus lelkészi szolgálati éveknek nyugdíj szempontjából kétszeresen számíttatását illetőleg nem teljesíti.

Közigyülésünk ama kérésével terjeszti vissza 109—1916 sz. határozatát az egyh. ker. közgyűléséhez, hogy azt végső fokon való elintézés végett akár pártolólá, akár pártolás nélkül az egyetemes konvent elé vinni méltóztassék.

49. szám. A felső szabolcsi egyházmegye 84—1916. sz. határozatához való hozzájárulásra hívja közgyűlésünket, hogy így vele együtt kérjük az egyházkerületi közgyűlést 46—1914. sz. s a belkörü tűzbiztosítás javára tartalékalap gyűjtéséről provideáló határozatát módosító 74—1915. jkvi számban foglalt értelmezés hatályon kívül helyezésére, mert ez jelzett üdvös célra tartalékalap gyűjtését kívánatos eredménnyel nem biztosítja, sőt egyenesen gátolja.

Közigyülésünk a belkörü tűzbiztosítás megalapozását célzó 46—1914. sz. egyh. ker. határozatnak a minden bizonnal kívánatos cél megközelítését messze jövőbe vető módosítását teljes megnyugvással szintén nem nézheti s bár tudja, hogy nagy nevelés ügyi érdekek sürgős szolgálhatása tette azt szükségessé, mégis tisztelettel kéri az egyházkerületi közgyűlést a felsőszabolcsi egyházmegye átirata kapcsán, hogy a nagy nevelésügyi érdekek sérelme nélkül minden lehetőt elkövetni méltóztassék, a belkörü tűzbiztosítás szintén nagy célját szolgáló tartalékalap növelésére. Az evidensebb szükség parancsolta módosító határozat hatályon kívül helyezését azonban nem óhajtja.

50. szám. Az e. m. lelkészegyesületi közgyűlés 7—1917. sz. határozatának felterjesztésével kéri, gondoskodjék e. m. közgyűlésünk arról, hogy a lelkész özvegyek és árvák tisztességes megélhetést biztosító segélyezése az orsz., lelkészi nyugdíj és özv. árva gyám-

intézet által szükség esetén a tagok újabb megterhelésével is, az összeülendő zsinat egyik főgondja lehessen.

Közügyülésünk élénk tudatában a kérdés fontosságának, egyetemes egyházunk elsősorban építő munkásai, a családos lelkészek emiatt való mindennapos gyötördő gondjának, tisztelettel kéri az egyhker. közgyűlést, hogy a lelkész özvegyek és árvák kor és szükségszerű segélyezhetése ügyét zsinati tárgyal kitűzetni méltóztassék.

51. szám. Az e. m. lelkészegyesület közgyűlése 8—1916. sz. határozatának kapcsán azzal a kéressel járul közgyűlésünk elé, hogy a Hadsegélyző Bizottság útján ref. lelkészek részére adott 400,000 K-ból a tiszántuli egyházkerületre eső összegnek az egyházmegyénként lelkészi állások számarányában történendő megosztása iránt előterjesztéssel forduljon az egyhker. közgyűléshez, valamint aziránt is, hogy az egyes egyházmegyék ilyen módon egyhker. közgyűlés által megállapított jutalékát az e. m. közgyűlések osszák meg a leginkább jogosultak között.

Közügyülésünk a lelkészegyesület felterjesztésében foglalt kérelmet teljesíti az egyhker. közgyűlést az egyházmegyék lelkészi állások számarányához alkalmazkodó segély jutalékának megállapítására s az e. m. közpénztárba utalására felkéri, hogy így a lelkészek viszonyainak közelebbről inkább ismerése révén a háborús segély méltányos egyénenkénti elosztásáról gondoskodhassék.

52. szám. Az e. m. lelkész-egyesületi közgyűlés 9—1916. sz. határozatának felterjesztésével kéri, hogy beruházások megváltásáról a 151—1912 sz. e. m. határozattal alkotott szabályrendelet 8. és 12. §-t a következőleg módosítsa közgyűlésünk: 8. §. „Virágos kertekben a díszfák, bokrok és gyümölcsfák megváltandók a berendezés tiz első évében teljes értékben, azontul minden évben az érték 10%-a levonandó; az eképen

megváltott fák, bokrok a javadalmas tulajdonát képezik s rendelkezésére állanak." A 12. §-nál „A tagbirtokon s udvarokon a javadalmas által ültetett lombfák s akácok mindenkor becsértékben váltandók meg.”

Közgyűlésünk a módosítást tényleg szükségesnek látja s a szabályrendelet 8. és 12. §-ain keresztülvitte s ezeket a §-kat az előterjesztés szerint szövegezve illeszti be a Beruházások megváltási szabályrendeletébe, mert a dísfák, bokrok mellett a gyümölcsfák is 10 éven belül, a lombfák és akácok viszont 10 éven túl nagyobb értékűek.

53. szám. A bihari egyházközség az 1916. évre már engedélyezett 5%-os rendkívüli egyházi adónak az 1917 évben kivethetésére engedélyt kér.

Az e. m. közgyűlés az egyh. III. t.-c. 16. §-a alapján megengedi a bihari egyházközségnek, miszerint az 1917. évi költségvetésbe rendkívüli okból befolyó jövedelem címén beillesztett 3022 K fedezésére az 1916. évre már engedélyezett 5%-os rendkívüli egyházi adót az 1917. évre is kivethesse.

54. szám. A biharszentjánosi egyházközség a templom tetőzetének helyreállításához rendkívüli adó kivetéséhez és az adókulcs módosíthatásához engedélyt kér.

Az e. m. közgyűlés a 27—1916. sz. presbyteri és 30—1917. sz. közgyűlési határozatoknak azon részeit, melyekkel kimondotta, hogy az idő viszonyosságai miatt elkorhadt templom tetőt horganylemezzel vonatja be, azonban a munkálatok végrehajtását a háboru utánra halasztja, jóváhagyólag tudomásul veszi

Ellenben hivatolt határozatokat többi részében jóvá nem hagyhatja, miután a bemutatott határozatokból nem tűnik ki, hogy a tervezett munkálat végrehajtása mily összegű kiadást igényel, a kérelme-

zett rendkívüli adó kivetés milyen osztályozással terveztetik, mennyi összegű bevételt fog eredményezni, milyen a jelenlegi adókivétési kulcs, mi teszi indokolttá a tervezett adókulcs módosítását, végül nincs kimondva határozottan, hogy a munkálatok végrehajtásához felvenni szándékolt kölcsön milyen összegben és minő feltételek mellett vétetik fel.

Felhívja ez okból az e. m. közgyűlés az egyházközséget, miszerint szerezzen be a munkálatokra vonatkozólag költségvetést s azután hozzon fentiekre való tekintettel úgy a kölcsön felvétele, mint a rendkívüli adó kivétele, valamint az adókulcs módosítása tekintetében szabályszerű új határozatokat s azokat az e. m. közgyűléshez újólág terjessze be.

55. szám. A bojti egyház kérelme rendkívüli egyházi adó kivethetése iránt.

A bojti egyház 1917. évi március hó 4-én 20. sz. a. hozott presbyteri, valamint az 1917. évi március hó 11-én 2. sz. a. hozott egyházközségi közgyűlési azon határozatait, melyekkel kimondotta, hogy az 1917. évi költségvetési hiány, a szénhiány miatt a fával való iskola fűtésnél már mutatkozó többlet kiadás, az urasztali bornak az előirányozottnál előreláthatólag nagyobb szükségleti összege, az egyházi adószedő részére 7—1917. sz. presbyteri határozattal megállapított tiszteletdíjnak, végül a behajthatatlan egyházi adójövedelemnek fedezhetése céljából az 1917. évre 1523 K 87 f összegű rendkívüli adót vetett ki a bemutatott terv szerinti osztályba sorozással, az egyházmegyei közgyűlés tekintettel arra, hogy a fizetéskötelesek osztályba sorozása az egyh. III. tc 13. §-ában lefektetett progressivitásnak teljesen meg-

felel, az egyházi I. tc. 15. §-a c) pontja alapján ezennel jóváhagyja a rendkívüli adó kivetését az idézett határozatokban körvonalozott méretek szerint az egyh. III. tc. 16. §-a alapján az 1917. évre engedélyezi.

56. szám. A borsi egyházközség 2800 koronás függőkölcsönének jóváhagyását, továbbá rendkívüli adó kivetetését kérelmezi.

Az egyházmegyei közgyűlés a borsi egyházközség által folyó kiadások fedezhetése végett feivett s a 99/4—1916. sz. em. határozattal ideiglenesen jóváhagyott 2800 koronás függőkölcsön felvételét, miután annak fedezetéről adósegély, esetleg tőkesegély, kamatainak fedezetéről pedig rendkívüli adó kivetés útján gondoskodott: az egyh. I tc. 15. §. d.) pontja alapján jóváhagyja azzal, hogy amennyiben a segélyszerzés eredménytelen lenne, tartozik az egyházközség annak az 1918. január 1-től kezdődőleg legkésőbb 10 év alatt leendő visszafizetéséről költségvetése terhére gondoskodni.

A 22—1917. sz. presbyteri és a 4—1917. sz. közgyűlési azon határozatokat, melyekkel a 2800 koronás függőkölcsön kamatainak lelkész és tanító zab és szántás váltságának, továbbá a lelkészlak átjavltásához szükséges költségek fedezhetésére a bemutatott osztályba sorozással rendkívüli egyházi adó kivetését mondotta ki, — az e. m. közgyűlés, miután az egyh. III. tc. 13. §-ában lefektetett alapelvekkel nem áll ellentétben, — jóváhagyja, illetve a rendkívüli adónak a bemutatott tervezet szerinti mértékben való kivetését az egyh. III. tc. 16. §-a alapján engedélyezi azzal, hogy a lelkész és tanító díjlevélszerű illetményének fedezetéről a

rendes évi költségvetés keretében és terhére gongoskodják.

Végül a 21—1917. sz. presbyteri és a 4—1917. sz. egyházközségi azon határozatokat, melyekkel a lelkészlak átjavítása mondatik ki, az em. közgyűlés elvben jóváhagyja, kötelezi azonban az egyházat, hogy a javítási munkálatokról költségvetést készíttessen s azt terjessze be. Az esetben, ha e kötelezettségének az egyház eleget tesz, felhatlmazza a közgyűlés az elnökséget, hogy a munkálatokat engedélyezze.

Egyben pedig, miután az em. közgyűlés arról győződött meg, hogy a borsi egyházközség tagjainak adófizetés iránti teljesítő képességét már teljesen kimerítette, a jövőben szükségleteit teljesen jövedelmeihez mérten állapítsa meg, mert minden újabb rendkívüli kivetését megállapító határozatoktól, míg az egyház vagyoni helyzete lényeges javulást nem fog mutatni, az em. közgyűlés jóváhagyását meg fogja tagadni.

57. szám. A csökmői egyház az 1917. évi költségvetésében mutatkozó deficit fedezhetése végett rendkívüli egyházi adó kivethetésére engedélyt kér.

Miután a bemutatott 35—1917. sz. presbyteri és 41—1917. sz. egyházközségi közgyűlési határozatok nem tüntetik ki, hogy számszerűleg mennyi a rendkívüli egyházi adóval fedezendő költségvetési hiány és hogy mily összegű bevételt eredményez a tervezett osztályba sorozással a rendkívüli egyházi adó kivetése, — az em. közgyűlés jelen alakjában a hozott határozatot jóvá nem hagyja s így a rendkívüli egyházi adó kivetését nem engedélyezi, hanem felhívja a csökmői egyházat, miszerint fentiek pótlása végett hozzon ez ügyben

ujabb határozatot s azt az em. elnökséghez terjessze be. Határozatának meghozatalánál a határozatképesség megállapítására figyelemmel legyen s e tekintetben a vonatkozó törvényes rendelkezésekhez szigoruan alkalmazkodjék.

Felhatalmazza egyben az em. közgyűlés az em. elnökséget, hogy amennyiben a csökmői egyház a fentiek szerint ujabb határozatait beterjeszti, miután a tervezett osztályba sorozás szerinti rendkívüli adó kivetése az egyh. III. tc. 13. §-ában lefektetett progressivitas elvének megfelel, az em. közgyűlés nevében és helvett az 1917. évre a rendkívüli egyházi adó kivetését az egyh. III. tc. 13. §-a alapján engedélyezze.

58. szám. A csökmői egyházközség kérelme az egyházkerület pénztárától nyert 20.000 korona tökesegélynek felvehetése, illetve az erről kiállított kötelezvény jóváhagyása és a földhitelintézettől iskolai építésre kölcsönvett összeg teljes visszafizetéséhez még szükséges 2870 koronának az egyházfenntartási alapból való kifizethetése tárgyában.

Miután a beterjesztett iratokból az tűnik ki, hogy a csökmői egyházközség presbytériumának 33 és 34—1917. sz. és a közgyűlés 45—1917. sz. határozatainak meghozatalánál határozatképes számban nem volt jelen, ennél fogva az egyhm. közgyűlés az idézett határozatait beterjesztett alakjában jóvá nem hagyhatja. Elvi észrevétele nincs az em. közgyűlésnek sem a 33—1917. sz. presbyteri és az ezt jóváhagyó 45—1917. sz. közgyűlési azon határozatai ellen, melyekkel az egyházkerületi pénztártól nyert 20,000 korona tökesegély kölcsönnek felvételét határozta el, nem kifogásolja a presbytérium 34—1917. sz. és a közgyűlés 45—1917. sz. azon

határozatait sem, melyek szerint a Földhitelintézettől az iskola építésére kölcsön vett összeg teljes kifizetéséhez még szükséges 2870 koronának az Egyházfenntartási alapból való kifizetését mondotta ki. Annál inkább nem, mert az Egyházfenntartási alapban 3528 K 58 f. annak az eladott iskolatelek és épületnek árából folyt be, amely helyett új iskolateltet vett és iskolaépületet emelt. Felhívja azonban az egyházat az em., hogy az említett ügyekben a határozatképességre vonatkozó törvényes feltételek betartásával hozzon újabb határozatokat és azokat ide terjessze fel, egyidejűleg határozzon a kölcsöntőke visszafizetéséhez szükséges évi 300 korona fedezetéről is. Az em. közgyűlése felhatalmazza az elnökséget, hogy amennyiben az egyház a fentebb említett ügyekben a törvényes alakiságok betartása mellett korábbi álláspontjának megfelelőleg határoz, azt az egyházmegye nevében jóváhagyassa, amely után a határozatok további jóváhagyás végett az egyházkerülethez terjesztendők fel.

59. szám. A darvasi egyház Molnár Vince lelkész részére az 1917. évre megszavazott 600 korona háborus segélyének fedezéséhez kölcsön fevételének engedélyezését kéri.

Az em. közgyűlés a 110—1916. sz. határozatában foglaltakhoz képest a lelkész részére megszavazott háborus segélyt indokoltnak tartja s a 60—1916. sz. presbyteri és a 4—1917. sz. egyházközségi határozatokat ezen részben jóváhagyólag tudomásul veszi.

Minthogy azonban az egyház a megszavazott háborus segély fedezését kölcsönből tervezi, az em. közgyűlés fenti határozatoknak a fedezet kijelölésére vo-

natkozó részét csak úgy hagyhatja jóvá, ha az egy rövid lejáratu kölcsönből fedezhető s a kölcsön fedezetéről gondoskodás történik, felhívja ez okból az e. m. közgyűlés a darvasi egyházközséget, miszerint szerezzen be ilyen kölcsön ajánlatot, annak elfogadása ügyében hozzon határozatot, jelölje meg a kölcsön fedezetét s az ilyképen hozott határozatot jóváhagyás végett az em. közgyűléshez terjessze fel.

Egyelmezteti egyben az em. közgyűlés az egyházközséget, hogy a kölcsön felvétele s így a háborus segély kifizetése csakis az em. közgyűlés jóváhagyása után eszközölhető.

60. szám. A fugyii egyház rendkívüli egyházi adóval fedezeneő 800 korona kölcsön felvételére engedélyt kér.

Az em. közgyűlés az egyháztanács 25—1916. sz. és a közgyűlés 5—1916. sz. azon határozatait, mellyel kimondotta, hogy az em. közgyűlésnek 126—1916. sz. határozatával a lelkészlak megrogált tetőzetének és a vihar által okozott károknak helyreállításához szükséges 800 K engedélyezett költséget a fugyii hitelszövetkezettől felveendő kölcsönből fedezi, — jóváhagyja, illetve a kölcsön felvételét engedélyezi azon kikötéssel, miszerint tartozik az egyház a felveeneő 800 K kölcsönt legkésőbb 8 év alatt letörleszteni.

Fenti presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatok azon részeit, mely szerint a 800 K kölcsön fedezésére négy osztályba való sorozással rendkívüli egyházi adó kivetése mondatott ki, az e. m. közgyűlés, miután a fizetés-köteleseknek osztályba sorozása az egyh. III tc. 13. §-ában megállapított elvekkal ellentétben nem áll az egyh. I tc. 15. §. c.) pontja alapján ezennel jóváhagyja s a rendkívüli

adó kivtését az idézett határozatokban körvonalozott méretek szerint az egyh. III. tcz. 16. §-a alabján engedélyezi. Felhívja egyidejűleg az em. az egyházat, hogy bérépületének rendbehozataláról gondoskodják s a rongálást okozó használat megszüntetése iránt is intézkedjék.

E határozat a kölcsön felvételt jóváhagyó részében jóváhagyás végett az egyházkerülethez terjesztetik fel.

61. szám. A hegyközszáldobági egyházközség 1400 K kölcsön felvehetéséhez és rendkívüli adó kivetéséhez engedélyt kér.

A hegyközszáldobági egyházközség presbytériumának 32—1916. sz. és a közgyűlésnek 5—1916. sz. azon határozatait, melyekkel a belhivatalnokok fajárandóságának beszerezhetéséhez 1400 K kölcsön felvételét határozta el s egyben kimondotta, hogy annak 5 év alatt leendő visszafizetésére az adózóknak hat osztályba való sorozásával a bemutatott tervezet szerint rendkívüli adót vet ki, arra való tekintettel, hogy nem mondja meg a határozat, hogy a kölcsönt honnan és minő feltételek mellett szerzi be, továbbá az sincs kimutatva, hogy a tervezett rendkívüli adó bevételeivel minő eredményre számolt, az em. közgyűlés jelen alakjában jóvá nem hagyhatja, hanem felhívja az egyházközséget, miszerint hozzon fenti kívánalmaknak megfelelően új pótló határozatokat és az em. elnökséghez terjessze be.

Felhatalmazza egyben az em. közgyűlés az em. elnökséget, hogy amennyiben a hegyközszáldobági egyházközség szabályszerű határozattal megállapítja, hogy a kölcsönt honnan szerzi be és a feltételek előnyösek, a kölcsön felvételét az em. nevében hagyja jóvá, továbbá a

mennyiben igazolja az egyházközség póthatározattal azt is, hogy a tervezett rendkívüli adó kivetésből származó bevétel nem marad alul, de viszont nem is haladja meg a szükségletet, a rendkívüli adó kivetését az em. közgyűlés nevében engedélyezze

62. szám. Tárgyaltatott a kismarjai ref. egyház 1916. évi november hó 26-iki ülésében a ref. lelkész 400 K drágasági pótléka, illetve a mutatkozó fedezethiány pótlására 15% rendkívüli adó kivetésének engedélyezése.

Az em. közgyűlése a 400 K drágasági pótlékot jóváhagyja. A 800 K 1917. évi költségvetési hiány fedezetére 1917. évi január hó 1-től az eddigi 5%-os vagyoni adó kulcsnak 15%-ra való felemeléséhez hozzájárul, illetve az ily alapon való rendkívüli adó kivetését 1917. évtől mindaddig, míg a költségvetési mérleg ezt szükségessé teszi, — engedélyezi.

63. szám. A pusztajlaki egyháztanács 32. és a közgyűlés 33. sz. határozata, mely szerint Doma Gyula lelkész részére az 1917. évre 600 K háborús segélyt szavaz meg s annak fedezésére a pusztajlaki hitelszövetkezettől 6 év alatt visszafizetendő 600 K kölcsön felvételét határozta el, mely kölcsön kamata az 1917. évi költségelőirányzatba felvételre, továbbá mely szerint a kölcsön fedezetéül, illetőleg annak törlesztésére kijelölte azt a haszonbért, melyet a hitelszövetkezet az egyháznak a lelkészlakon egy szoba használatáért, melyet a lelkész az épület emelésekor átengedett az egyháznak s amelynek összege évi 126 korona.

Az egyházmegyei közgyűlés a 110—1916. sz. határozatában foglalt álláspontjához képest a hozott határozatokat jóváhagyja s a 6 év alatt visszafizetendő 600 K függőkölcsönnek a fentebbi feltételek szerint való felvételét engedélyezi. E határozat jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjesztetik.

64. szám. A váncsodi egyház 1100 K ideiglenes kölcsön felvételére engedélyt kér.

A váncsodi egyház presbytériumának 15—1917. sz. a. és az egyházközségi közgyűlés 2—1917. sz. a hozott azon határozatait, melyek szerint a 76—1916. sz. presbyteri határozattal kimondott zabvetőmag és tűzifa beszerzésére már felvett 400 K váltókölcsön és az 1917. évi április 1-én kezdődő évnegyedi behívatalnoki fezetések eszközölhetéséhez szükséges 700 K s így összesen 1100 K fedezhetése céljából az egyházi adóhátralék és az 1917. évi egyházi adó bevételek terhére 1100 K ideiglenes kölcsön felvétele mondatott ki, — az em. közgyűlés, miután a határozatok egyike sem mondja meg, hogy az 1100 K ideiglenes kölcsön minő feltételek mellett, mennyi időre és hol vétetik fel. jelen alakjában jóvá nem hagyja, hanem felhívja az egyházat, miszerint fentiek pótlása végett hozzon a kölcsön felvétele ügyében pótló határozatot. Egyben felhatalmazza az em. közgyűlés az em. elnökséget, hogy amennyiben a váncsodi egyház fenti pótló határozatait bemutatja, a kért 1100 K ideiglenes kölcsön felvételére az engedélyt függőkölcsön alakjában és legfeljebb 1—2 évi rövid lejáráttal engedélyezze és egyidejűleg az egyházat az adóhátralék sürgős behajtására is utasítsa.

E határozat jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjesztetik.

65. szám. A biharpüspöki-i egyház presbytériuma 26—1916. és a közgyűlés 2—1916. sz. határozatainak felterjesztésével, a felettes hatóságok jóváhagyását kéri ahhoz, hogy az egyház tulajdonát képező 4030 h. r. sz. alatt telekkönyvezett ingatlanból a becsatolt helyszíni rajz szerint 4030/3 h. r. sz. alatt feltüntetett 1 hold

261. négyszögöl területet 9305 K vételárért azonnali készpénz fizetés mellett, a nagyváradai szeszfinomító, mint a győri szeszgyár és finomító r. t. fiókja nagyváradai bej. cégnek eladhassa és a helyszinrajz 4030/2. h. r. sz. alatt megjelölt 256 négyszögöl területű uttestre egyszerűsmindenkorra azonnal készpénzben fizetendő 695 K-ért gyalog és szekérrel való közlekedésre, valamint vasuti iparvágány építhetéseire szolgálmi jogot engedélyezzen.

Az em. közgyűlés, miután záradékolt ingatlan eladás az egyházközség érdekében van és reá nézve igen előnyös, az adás-vételi ügyben hozott presbyteri és közgyűlési határozatokat, valamint az annak alapján készített adás-vételi szerződést jóváhagyja, záradékkal ellátja, és további jóváhagyás végett az egyhker. közgyűléshez felterjeszti. Az egyházközséget pedig kötelezi, hogy a vételárt mint törzsvagyont kezelje mindaddig, míg azt ingatlan szerzésre nem fordítja és egyházi közszükségletre csak az évi kamatot használhatja fel.

66. szám. A váncsodi egyház kérelme az egyházközségi tisztviselők fizetéajárandóságát képező egyházi földek vizár miatti hasznavehetetlensége ügyében hozott 67—1916. sz. e. m. közgyűlési határozat ügyében.

Az e. m. közgyűlés a mai nehéz megélhetési és gazdasági viszonyokra való tekintettel, miután az egyházközség kérelmét indokoltnak tartja, felhívja az e. m. ügyészt, hogy a fenti ügyben 67/1916. sz. e. m. határozatban foglaltak alapján mielőbb járjon el.

67. szám. Az élesdi ref. egyháztanács 1—9/1917. sz. határozatai a lelkeszi állás megüresedése alkalmával konstatált leltári hiányok és szabálytalanságok tárgyában, továbbá a 14/1917. sz. határozata a volt lelkesz által felvett, de az egyházi pénztárba be nem szolgáltatott 100 K adomány tárgyában.

Miután az esperesi kiküldött által fogatosított vizsgálat az egyháztanács ha-

tározataival egybehangzóan megállapította, hogy az alapok, alapítványok vagyona sértetlen s az egyház jövedelmére vonatkozó számadások a volt lelkész által felvett 11 K 70 f adó megtérítése folytán szintén helyesnek és rendben lévőnek voltak megállapíthatók, az e. m. közgyűlése a leltározás és vizsgálat eredményét, valamint a vonatkozó egyháztanácsai határozatokat jóváhagyólag tudomásul veszi.

Azon szabálytalanságokból folyólag, hogy volt lelkész fizetésének nem folyósítása folytán az egyik alapból 50 K-t kivett s ezt később kamataival együtt visszafizette, hogy továbbá egyesektől adókat szedett be, azt magának megtartotta s csak a vizsgálatkor fizette be az egyház pénztárába, az em. közgyűlése lelkész elhalálozása folytán az eljárás megindítását mellőzi.

Az 5/1917. sz. egyháztanácsai tárgy szerint az özv. Ujfalussy Sándorné-féle alapítványról alapító-levél nem készítettén, ennek elkészítésére és beterjesztésére az em. az egyháztanácsot felhívja.

Az egyháztanács 7-1917. sz. határozatából folyólag, mely szerint a volt lelkésznek a vizsgálati költségekben való elmarasztalását kéri, továbbá a 14-1917. sz. határozatból folyólag, mely szerint az egyház a volt lelkészt 100 K felvett, de egyházi pénztárba be nem szolgáltatott adomány megfizetésére kötelezni kéri, az em. közgyűlése azon az alapon, hogy az egyházi bíróság az örökösödési jogra alapított marasztaló határozatokat nem hozhat ugyan de azon célból, hogy az egyház az örökösök igényeit polgári bíróság előtt érvényesíthesse, a volt lelkész felelősségének megállapítása az V. tcz. 33 §. 10. pontja értelmében szükségesnek mutat-

kozik, — ezen két rendbeli, a bíróság hatáskörébe tartozó ügynek iratait az em. bíróság elnökségéhez további eljárás végett áttenni rendeli.

68. szám. A nagyváradai egyházközség presbytériuma az özv. Szeghalmi Bálintné énekkari alapítványának alapító levelét jóváhagyás végett bemutatja.

Az em. közgyűlés az alapító levelet jóváhagyja s záradékkal ellátva, egy példányát az em. levéltárban elhelyezi, egy egy példányát az egyhker. levéltárának megküldeni rendeli.

69. szám. A toldi egyháztanács az „Egyházfenntartási alap” alapító levelét jóváhagyás végett bemutatja.

Az em. közgyűlés azon pótlás feltétele mellett, hogy a jóvedelem felesleg hova fordítása tekintetében az egyháztanács lesz hivatott határozni, s hogy az alapítványt peres és peren kívüli jogügyekben az egyházközség lelkésze és gondnoka fogják képviselni, — jóváhagyja. Felhívja ennél fogva az egyháztanácsot, hogy ezen rendelkezésekkel az alapító levelet egészítse ki, újból terjessze be. Esperest pedig felhatalmazza a közgyűlés, hogy az ilykép kiegészített alapító levelet záradékolja s egy-egy példányban az egyházmegye és egyházkerület levéltárának küldje meg.

70. szám. A váncsodi egyháztanács Bethlendy Sándor egyházfenntartási, a váncsodi takarékmagtár egyházfenntartási és a váncsodi ref. egyházfenntartási alapítvány alapító leveleit jóváhagyás végett beterjeszti.

A közgyűlés a Bethlendy és ref. egyházfenntartási alapítványok alapító leveleit jóváhagyja és záradékkal ellátva az em. és egyhker levéltárai részére megküldeni rendeli.

A takarékmagtár egyházfenntartási alapítványok alapító levelének jóváhagyá-

sát azonban a közgyűlés jelenlegi formájában megtagadja, s annak jóváhagyását csakis abban az esetben helyezi kilátásba, ha a személyeskedő és szükségtelen történeti adatok az alapító levélből kihagyatnak. Az alapító levél tehát ennek megfelelően újból megszerkesztendő s az egyházmegye elé terjesztendő.

71. szám. A nagykerékii egyháztanács 1917. febr. 4 én hozott 4. sz. azon határozatát, mely szerint iskolájában az idegen felekézetekhez tartozó tankötelesek után a dologi kiadások fedezése céljából 5 K tandíjat kíván szedni, jóváhagyás végett beterjeszti.

Miután a tervezett 5 K tandíj az egy tankötelesre aránylag eső dologi teher összegét felül nem haladja, az em. a hozott határozatot jóváhagyja.

72. szám. A biharpüspökii egyháztanács a lelkész természetbeni búzajárandóságának készpénzben való megváltását az 1916—1920. évekre terjedőleg 15—1916. sz. alatt elhatározza s jóváhagyás végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése a lelkész beleegyező nyilatkozatára tekintettel a megváltásra vonatkozó egyháztanácsi határozatot jóváhagyja s azt az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

73. szám. A hegyközcsatári egyháztanács a lelkész, kántortanítói és leánytanítói egyes természetbeni járandóságoknak készpénzben való megváltását az 1917—21. évekre 51, 52 és 53—1917. sz. a. elhatározza és jóváhagyás végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése annak az időszekerint is teljesen határozatlan és ellentétes rendelkezésnek kihagyásával, hogyha a felek az öt év lejártával, tehát 1921. év végén más megegyezést nem kívánnak, a megegyezés újabb öt évre is érvényesnek tekintendő, — vagyis olyan feltétellel, hogy az 1921. év utáni időre felek között új megegyezés létesítendő, ellenkező eset-

ben pedig a régi díjlevélbeli intézkedések lépnek ismét életbe, — az egyháztanácsi határozatokat jóváhagyja s az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

74. szám. A csökmői egyháztanács a lelkeszi és kántori stóla megállapítására vonathozó 23—1917. sz. határozatát jóváhagyás végett beterjeszti.

Az em. közgyűlés az egyháztanács határozatát jóváhagyólag tudomásul veszi felhívja azonban az egyházat, hogy a határozottnak megfelelően kiegészített díjlevelet espereshez terjessze be. A díjlevél beérkezése után az iratok végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez lesznek felterjesztendőek.

75. szám. A nagyváradl egyháztanács a stóla rendezésére vonatkozó 2—1917. sz. határozatát jóváhagyás végett s a kiállított lelkeszi és kántori díjleveleket megerősítés végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése az egyháztanács határozatát jóváhagyja a bemutatott díjleveleket megerősíti s az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

76. szám. A pelbárthidai egyháztanács a kántortanítói állás díjlevelét az em. 98—1916. sz. határozatából folyólag megerősítés végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése a díjleveleket megerősíti s végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

77. szám. A váradpósai leányegyház megalakulására és a presbytérium megválasztására vonatkozó jegyzőkönyvet Konrád Géza váradlesi lelkész terjeszti. Kapcsolatos a váradpósai leányegyház 9—1917. sz. és a közgyűlés 6—1917. sz. határozata, mely szerint a III. tcz. 13 §. a. és b. pontjaiban foglalt adókulcs az adózás alapjául elfogadtatott s az adó ez évi kivetése is is elhatározottatott.

Az em. közgyűlése a leányegyház megalakulását a presbytérium megválasz-

tását és az adózás vállalásának kimondását jóváhagyólag tudomásul veszi s az iratokat végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

Miután pedig az anyaegyház és leányegyház közigazgatási viszonya tekintetében az anyaegyház akaratát még egyáltalában nem nyilvánította, az em. felhívja a leányegyházat, hogy az I. tcz. 12. § értelmében e viszonyrendezésre vonatkozólag az eljárást tegye folyamatba s annak eredményéről jelentését az espereshez terjessze be.

78. szám. A váradpósai leányegyház egyháztanácsa 3—1917 sz. határozatával a ref. elemi népiskola szervezését az 1917—18. évtől kezdve kimondja, 4—1917. sz. határozatával a Kiss Kálmán által iskolaépítésre felajánlott telket, valamint 5—1917. sz. határozatával az erre vonatkozó ajándékozási szerződést elfogadja. A közgyűlés 4—1917. sz. határozatával a presbyterium utóbbi határozatához hozzájárul.

Az em. közgyűlés az iskola megszervezésére vonatkozó határozatot jóváhagyja s az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli. Elvileg hozzájárul a Kiss Kálmán-féle ingatlan megszerzéséhez és az ajándékozási szerződés elfogadásához is, minthogy azonban a szerződés kikötése szerint a telken az egyház örök időkre iskolát lenne köteles fenntartani, ami az egyházat szabad elhatározásában és a kényszerű szükség által követelt esetleges intézkedéseiben is megakadályozna, miután továbbá arra sincs a szerződésben rendelkezés, hogy e kikötés be nem tartása esetén mi történik az ingatlannal és a rajta levő épületekkel, — az em. ezen ingatlan megszerzéséhez jóváhagyását csakis úgy adja, ha ajándékozó ezen kikötéstől eláll s csupán azt a feltételt tartja fenn, hogy az ingatlan az ő

tulajdonába visszaszáll, ha azon az iskola 1922. évi szept. 1-ig fel nem épül.

Felhívja az em. ennél fogva az egyházat, hogy a szerződést ilyképen módosítva, aláírva és elfogadva terjessze be az espereshez.

Amennyiben a szerződés ilyképen beterjesztetik, az em. megbizza esperest, hogy az jóváhagyási záradékkal ellátva terjessze fel végleges jóváhagyás céljából az egyházkerülethez.

Kiss Kálmán földbirtokosnak a pósai ref. leányegyház iránt tanusított áldozatkészségeért és nagylelkű adományáért az em. hálás köszönetét nyilvánítja s erről nevezettet e határozat kivonata kapcsán értesíteni rendeli

79. szám. A váradpósai leányegyzáz 6. és 7. sz. határozatával kimondja, miszerint az iskolára vonatkozó tervet és költségvetést elfogadja, a szükséges 12000 K költséget a 2000 K-t meghaladó adományokkal, 4000 K tőkesegéllyel, 6000 K iskolaépítési államsegéllyel, — ameddig pedig a tőkesegélyt elnyerheti, 5000 K kölcsőnnel fogja fedezni, a kölcsön kamatait legfeljebb 400 K erejéig 5 évre kivetendő rendkívüli adóval biztosítja, az építést azonban csakis akkor kezdi meg, ha a tervet és költségvetést szakértő felülvizsgálta és az építési költség teljesen biztosítva lesz. Az egyházközségi közgyűlés a kölcsön felvételéhez és a rendkívüli adó kivetéséhez 5—1917. sz. határozatával hozzájárul.

Miután a kölcsön és rendkívüli adó vállalása tekintetében a presbytérium névszerinti szavazással nem határozott, a kölcsön és adózás részletes feltételei megállapítva nem lettek, az idevonatkozó határozatokat az em. azzal a feltétellel hagyja jóvá, ha a határozathozatal a kölcsön és rendkívüli adó részleteire is kiterjedőleg az említett módon újból megtörténik; — mely esetben esperest megha-

talmazza az em., hogy az em. jóváhagyásának kijelentése mellett az ügyiratokat az egyházksrülethez végleges jóváhagyás végett terjessze fel.

Az építési terv és költségvetés szakértő által elbírálva nem lévén. az em. az esperest ezeknek szakértői megvizsgálására s amennyiben rendben levőknek találtnak az em. nevében eszközlendő jóváhagyásra felhatalmazza.

Kifejezi azonban a leghatározottabban az egyházmegye, hogy az építkezés csakis az esetben lesz megkezdhető, ha költségek fedezése kellően biztosítottnak jelentkezik.

80. szám. A váradpósai ref. leányegyház presbiteriuma 8—1917. sz. határozatával a tanítói díjlevelet megállapítja s jóváhagyás végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése a díjlevelet megerősíti s végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

81. szám. A biharpüspökii egyháztanács a különböző alapok összeolvasztására vonatkozó 2—1917. sz. határozatát jóváhagyás végett beterjeszti.

Az em. közgyűlése az alapok összeolvasztása ellen elvi kifogást nem emel. Annak elbírálása azonban, hogy jogi akadály nem forog-e fenn, csak az alapok és alapítványok történetének ismerete alapján lévén elbírálható, végleges jóváhagyását az egysáztanács határozatához csakis akkor adhatja, ha az elkészítendő alapítólevelek kapcsán a vonatkozó okmányok is elébe terjesztetnek.

82. szám. A révi egyháztanács 2—1917. sz. határozatával kéri az egyházmegyét az 1917. évi tűzbiztosítási díjnak az em. tűzkárbiztosítási pénztárból segélyként való utalására.

Az em. az egyház anyagi helyzetére tekintettel mindaddig, amíg az egyház az

adósegélyt elnyerheti az évi tűzkárbiztosítási díjnak megfelelő segély utalványozását az em. tűzbiztosítási alap terhére kiállításba helyezi. Az 1917. évre szükséges 25 K 38 f-t egyidejűleg az egyház részére kiutalja s annak kifizetésére a közig. pénztárt utasítja. Felhívja azonban egyházmegye az egyházat, hogy az adósegély elnyerése érdekében a szükséges lépéseket sürgősen tegye meg s kellően felszerelt kérvényét minél előbb nyújtsa be.

83. szám. A váradlesi egyháztanács 19—1916. sz. határozatával kéri az egyházmegyét, hogy az 1917. évi tűzbiztosítási díjat az em. tűzbiztosítási alaphoz segély gyanánt az egyház részére kiutalni sziveskedjék.

Az em. az egyház anyagi helyzetére tekintettel mindaddig, míg az egyház az adósegélyt elnyerheti az évi tűzbiztosítási díjnak megfelelő segély utalványozását az em. tűzbiztosítási alap terhére kiállításba helyezi. Az 1917. évre szükséges 41 K 50 f-t egyidejűleg az egyház részére kiutalja s annak kifizetésére a közig. pénztárt utasítja. Felhívja azonban az egyházmegye az egyházat, hogy az adósegély elnyerése érdekében a szükséges lépéseket sürgősen tegye meg s kellőleg felszerelt kérvényét mielőbb nyújtsa be.

84. szám. Németh István toldi lelkész azon célból, hogy a középiskolai tanári oklevél megszerzése végett egyetemi előadásokon részt vehessen, 1917. szept. 1-től 1919. szept. haváig szabadságoltatását kéri oly feltétellel, hogy ezen időre egy helyettes lelkész az ő költségére alkalmaztassék.

Miután a törvény szelleméből, de az I. tcz. 143 § d. és g. pontjaiból kifejezetten is megállapítható, hogy a lelkész az egyházközséget csak kényszerítő szükség esetén hagyhatja el s egyébként minden akadályozó foglalkozástól tartózkodni köteles.

kodva állandóan hivatása szolgálatában kell állania, — ennél fogva az em. közgyűlés az előterjesztett kérelem teljesítését megtagadja.

85. szám. Konrád Géza tanácsbíró az egyházmegye 1914—15. évi jegyzőkönyveinek betürendes tárgymutatóját elkészítette és bemutatja.

Az em. közgyűlése a névmutató ki nyomtatásá elrendeli s Konrád Gézának fáradságos munkájáért hálás köszönetét nyilvánítja, az elnökséget pedig felkéri, hogy saját hatáskörében gondoskodjék, hogy a munka megfelelő díjazással honoráltassék.

86. szám. A dr. Imre Sándor-féle alapítvány rendelkezésére álló 360 K kamatjának :

felerészét a hegyközpályi-i, felerészét pedig a nagykakucsi egyház részére adományozza közgyűlésünk, kötelezi mindkét egyházat arra, hogy a segély összegnek a kérvényben megjelölt célra történt felhasználásáról esperesnek jelentést tegyen.

Hitelesítettett Nagyváradon, 1917. április 4-én.

Sulyok István,
esperes.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr Thury Kálmán.

Nagy Vilmos.

Konrád Géza.

- 1—39. és 86. sz. jegyzette Biró Ferenc lelkeszi jegyző.
40—47. sz. jegyzette Konrád Géza lelkeszi tanácsbíró.
48—52. sz. jegyzette Bán István bizottsági jegyző.
53—66. sz. jegyzette Lukács Ödön világi jegyző.
67—85. sz. jegyzette dr Thury László világi jegyző.

Birósági ügyek.

A bihari ref. egyházmegyei bíróságnak 1917. március hó 28. napján tartott ülésén.

87. (1—1917. közig.) szám.

Jelen voltak: Sulyok István esperes és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbíró elnöklete alatt: Lévy Mihály Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss Antal, Konrád Géza lelkeszi tanácsbírák, dr Szegedy Lajos világi tanácsbíró, dr Thury László jegyző és dr Thury kálmán e. m. ügyész.

Esperes elnök előterjeszti, hogy az egyh. V. tc. 13. §-a értelmében az időszaki tanács megalakítandó.

Az egyházmegyei bíróság az időszaki tanácsot 1917. március 28-tól 1917. december 31-ig terjedő időre Lévy Mihály, Kiss Antal és dr Szegedy Lajos tanácsbírákból, mint rendes tagokból és Major Gyula, Tatár Zoltán és dr Thury László tanácsbírákból, mint póttagokból megalakítja.

k. m. f.

Sulyok István,
egyházi elnök.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr Thury László,
jegyző.

88. (2—1917. közig.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről: Lévy Mihály legidősebb lelkeszi és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbírák elnöklete alatt, akik közül a tárgyalást az előbbi vezette, Konrád Géza és Kiss Antal lelkeszi tanácsbírák, dr Thury László jegyző.

A felek részéről jelen vannak: a nagyváradai ref. egyház képviselőjében Debreczy Imre az adókiivető bizottság elnöke, a felebbező Csapó Zoltán képviselőjében dr Bige Géza ügyvéd.

Tárgyalás alatt van: Csapó Zoltán nagyváradai lakos egyházi adó elleni felebbezése.

Elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban nincsenek jelen.

A bíróság ehhez képest meghozza és a bíróság elnöke kihirdeti a következő

VÉGZÉST:

Csapó Zoltán közigazgatási bírósági ügyének tárgyalását a bíróság elnapolja s új tárgyalás kitűzése végett az iratokat a bíróság elnökségének kiadja.

Lévay Mihály,
egyházi elnök

Tatár Zoltán,
világi elnök

Dr Thury László,
jegyző.

89. (3—1917. közig.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről Lévay Mihály legidősebb lelkészi és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbírák elnöklete alatt, kik közül a tárgyalást előbbi vezette. Konrád Géza és Kiss Antal lelkészi tanácsbírák, dr Thury László jegyző.

A felek részéről jelen vannak; a nagyváradai ref. egyház képviselőjében Debreczy Imre, az adókiivető bizottság elnöke.

Tárgyalás alatt van: dr Kenéz Kálmán nagyváradai lakos egyházi adó elleni felebbezése.

Elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban nincsenek jelen,

A bíróság ehhez képest meghozza, a bíróság elnöke kihirdeti a következő

V É G Z É S T:

Dr Kenéz Kálmán közigazgatási bírósági ügyének tárgyalását a bíróság elnapolja s új tárgyalás kitűzése végett az iratokat a bíróság elnökségének kiadja.

Lévay Mihály,
egyházi elnök.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr Thury László,
jegyző.

90. (4—1917. közig.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről: Lévay Mihály legidősebb lelkészi és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbírák elnöklete alatt, kik közül tárgyalást az előbbi vezette, Konrád Géza és Kiss Antal lelkészi tanácsbírák, dr Thury László jegyző.

A felek részéről: a nagyváradi ref. egyház képviselőjében Debreczy Imre, az adókvető bizottság elnöke.

Tárgyalás alatt van; Duró Mihály nagyváradi lakos egyházi adó elleni felebbezése.

Elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban nincsenek jelen.

A bíróság ehhez képest meghozza, a bíróság elnöke kihirdeti a következő

V É G Z É S T:

Duró Mihály közigazgatási bírósági ügyének tárgyalását a bíróság elnapolja s új tárgyalás kitűzése végett az iratokat a bíróság elnökségének kiadja.

Lévay Mihály,
egyházi elnök.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr. Thury László,
jegyző.

91. (5—1917. közig.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes egyházi és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbíró világi elnök elnöklete alatt, kik közül a tárgyalást esperes vezette, — Léway Mihály, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss Antal, Konrád Géza egyházi tanácsbírák, dr Szegedy Lajos világi tanácsbíró és dr Thury László jegyző.

A felek részéről dr Thury Kálmán e. m. ügyész, Bethlendy Sándor panaszos.

Tárgyalás alatt van Bethlendy Sándornak a váncsodi ref. egyház elleni kártérítési ügye.

Tárgyalás befejezte után a bíróság zárt ülésben meghozta, nyílt ülésben kihirdette a következő

VEGZÉST:

Az e. m. bíróság az ügyet az V. t. c. harmadik rész első fejezet első részében körülírt előkészítő eljárás lefolytatása végett a bíróság elnökségének kiadja, elrendelvén a nyilatkozatok beszerzése után s a békéltetési tárgyalás sikertelensége esetén a vizsgálatnak megejtését oly irányban, hogy abból a tényállás, úgy a kár indító oka, mint a felmerült tényleges kárra nézve, továbbá arra vonatkozólag, hogy a víz keletkezését a lelkész az egyháznak tudomására hozta-e és mikor s az egyház tett-e intézkedéseket, továbbá, — hogy a kérdéses föld a vízszabályozás előtt nem volt-e használhatatlan, illetve nem szabályozás folytán vált-e használhatóvá, a bíróság által megállapítható legyen.

Sulyok István,
egyházi elnök.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr. Thury László,
jegyző.

92. (6—1917. közig.) szám.

Jelen voltak a bíróság részéről Sulyok István esperes és Tatár Zoltán legidősebb világi tanácsbíró elnöklete mellett, kik közül a tárgyalást esperes vezette, Lévy Mihály, Surányi Lajos, Major Gyula, Kiss Antal, Konrád Géza lelkeszi tanácsbírák. dr Szegedy Lajos világi tanácsbíró, dr Thury László jegyző.

A felek részéről: dr Tury Kálmán e. m. ügyész és panaszolt egyház részéről Szücs László lelkész. Panaszos tanító nem jelent meg.

Tárgyalás alatt van Szabó Benjámin ref. tanítónak vízhozdatási kiadásának megtérítése tárgyában a hkcsatári presbytérium határozatának megfeleltetése.

Tárgyalás befejezte után a bíróság zárt ülésen meghozta, nyílt ülésen kihirdette a következő

V É G Z É S T:

Az e. m. bíróság az ügyet az V. t. c. harmadik rész első fejezet I. részében körülírt előkészítő eljárás lefolytatása végett a bíróság elnökségének kiadja, elrendelven a nyilatkozatok beszerzése után s a békéltetési tárgyalás sikertelensége esetén a vizsgálat megejtését arra vonatkozólag, hogy tanító választását megelőzőleg tudta, tudhatta-e, hogy a tanítói lakásnál kút nincs, hogy továbbá a kút elkészítésére az egyház mely hatóság által és mikor hivatott fel, ezzel szemben az egyház milyen magatartást tanúsított s végül, hogy a vízhozdatás tanítónak mily költségébe került. A hatóságok rendelkezéseire vonatkozó iratok, amennyiben lehetséges, beszerzendők.

Sulyok István,
egyházi elnök.

Tatár Zoltán,
világi elnök.

Dr. Thury László,
jegyző,

Betűsoros tárgymutató

a bihari református egyházmegye 1917. évi március hó 29. napján Nagyváradon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéhez.

	Szám
A nya és csecsemő védelem a presbytériumok figyel- mébe ajánltatik	6
B arna Róza nagykereskedő tanító megerősítése	35
Bás Anna váncsodi	38
Bethlendy Sándor kártérítési ügye	91
Bihari egyházközség 5%-os rendkívüli adókiivetése	53
Biharpüspöki egyház adás-vételi szerződése	65
„ „ lelkész buza-járandóságának megváltása	72
Biharpüspöki egyház különböző alapjainak össze- olvasztása	81
Biharszentjánosi egyházközség rendkiv. adókiivetése	54
Birósági időszaki tanács megalakulása	87
Bojti egyház rendkívüli adókiivetése	55
Borsi egyház függő kölcsönének jóváhagyása	56
Csapó Zoltán közigazgatási birósági ügye	88
Csökmői egyház rendkívüli adókiivetése	57
„ „ 20.000 K tőkesegélyének felve- hetése	58
Csökmői egyház lelkészi és kántori stóla rendezése	74
Darvasi egyház kölcsön felvétele	50
Duró Mihály közigazgatási birósági ügye	90
Egyházfenntartási alap céljaira felhasználható ala- pok és alapítványokról alapító levelek készi- tése és jelentés	7
Esperesi ima és beszéd	1
Esperes jelentése a háborúnak iskoláinkra gyakorolt hatásáról	13
Esperes időszaki jelentése	19
Élesdi egyháztanács 100 K-ás követelése volt lelké- szével szemben	67

	Szám
F alussy Sándor zsáki lelkész megerősítése	33
Felsőszabolcsi egyházmegye átirata	49
Forró Zsófia örvéni tanító megerősítése	37
Fördös Dezső hegyközpályi-i lelkész megerősítése	32
Fugyi-i egyház 800 K kölcsöne	60
H adi szolgálatot teljesítő tanítók helyettesítése, hősi halált halt, vagy fogságban levőkről esetről-esetre jelentés	11
Hajdu Irma bihari tanító megerősítése	34
Hegyközcseréti egyháztanács a lelkészi s tanítói természetbeni járandóságok megváltásáról	73
Hegyközsádobágyi egyház rendkívüli adó kivetése	61
I mare Sándor alapítvány kamatának a hegyközpályi és nagykakucsi egyházak részére kiutalása	86
Internátussal kapcsolatos polgári iskoláról az egyházkerülethez jelentés	15
Iskolák túlszűköltsége miatt, a mulasztások megakadályozása, valamint a beiskolázás tekintetében járjanak el a megnevezett egyházak	12
K énéz Kálmán dr. közigazgatási bírósági ügye	88
Kismarjai egyház 15%-os rendkívüli adókivetése	62
Konrád Géza tanácsbíró az 1914—15 évi jegyzőkönyvek betűrendes tárgymutatóját bemutatja	85
Koppányi Róza nagykeréki-i tanító megerősítése	36
Közalapi tökesegélyét iskolaépítésre hasznosítja	
Hegyközkovácsi és Váradles	8
Közalapi végrehajtó-bizottság jelentése az 1916. évi közalapi számadás megvizsgálásáról	20
L elkészegyesület előterjesztései	50—52
Lelkeszi szolgálati éveknél a nyugdíj szempontjából a háborús évek kétszeres beszámítása tárgyában felirat az egyházkerülethez	48
Lukács Ödön tanácsbíró székfoglaló beszéde	18
M egalakulás	2
Megválasztott tanítók bizonyítványának kiadása	39
Missiói lelkészek munkájának támogatása	16
Missiói bizottság előterjesztései	40—47
N agyváradai tanítónőképző és internátus 1916. jan. 1-től jun. 30-ig szóló számadása	29

	Szám
Nagyvárad tanítónőképző intézet 1917—18. évi költségelőirányzata	30
Nagyvárad tanítónőképző intézet évi járulékának felemelése	31
Nagyvárad egyháztanács lelkeszi és kántori stóla rendezése	75
Nagykerek-i egyháztanács az idegen vallásu tanulók tandíjáról	71
Németh István toldi lelkész kérvénye szabadságolás iránt	84
Népiskolai tökesegély iránti kérvények felszerelése	9
Népiskolai statisztikai ívek kiállítása, igazgató-tanító állások szervezése	10
Nyugdíjbizottság jelentése az 1916. évi számadásról	21
P elbárhidai kántortanítói díjlevél	76
Pusztajlaki egyház kölcsön felvétele	63
R endkívüli közalapi segélyre ajánlatnak Pusztajlak és Hegyközkovácsi	8
Régi tanítói díjlevelek ujjakkal felcserélve bemutatandók	14
Révi egyház 1917. évi tűzbiztosítási díjának segélyként kiutalása	82
S egélyre ajánlása a nagyobb károkat szenvedett egyházaknak	5
Sz abó Benjamin közigazgatási bírósági ügye	92
Szatmári egyházmegye üdvözlő átirata	17
Szavazatbontó bizottság jelentése	18
Számvevőszék jelentése a közig. pénztár 1916. évi számadásáról	22
Számvevőszék jelentése a közig. pénztár által átmenetileg kezelt segélyekről és járandóságok 1916. évi számadásáról	23
Számvevőszéki elnök jelentése a biharkeresztesi Jámor-féle alapítvány 1916. évi számadásáról	24
Számvevőszéki elnök jelentése a tanító-testületi közpénztár 1916. évi számadásáról	25
Számvevőszék jelentése az e. m. tanító gyámintézet 1916. évi számadásáról	26
Számvevőszék jelentése a tanító-egyesületi segélyalap-pénztár 1916. évi számadásáról	27

	Szám
Számvevőszék jelentése az egyházak 1916. évi zár- számadásainak megvizsgálásáról	28
Szeghalmi Bálintné énekkari alapítvány alapító-le- velének jóváhagyása	68
T ávolmaradt képviselők igazolása	3
Távolmaradásukat nem igazolt képviselők elleni eljárás	4
Toldi egyház „Egyházfentartási alap” alapító-leve- lének jóváhagyása	69
dr. Thury László tanácsbíró székfoglaló beszéde	18
V áncsodi egyház kérvénye adócsökkentési segély visszafizetésének elengedése tárgyában	8
Váncsodi egyház ideiglenes kölcsöne	64
„ „ kérelme az egyházi földek vízá- miatti használhatatlansága ügyében	66
Váncsodi egyház Bethlendy Sándor egyházfentar- tási, takarékos megtár egyházfentartási és ref. egyházfentartási alapítványok alapító levelei	70
Váradpósai leányegyház megalakítását, presbytérium választást Konrád Géza bejelenti	77
Váradpósai leányegyház iskola szervezése, Kíss Kálmán által adományozott telek iskola részére	78
Váradpósai leányegyház iskolaépítési tervezet és költségvetése	79
Váradpósai leányegyház tanítói díjlevele	80
Váradlesi egyház 1917 évi tűzbiztosítási díjának segélyként való kiutalása	83

DÁVID GYULA

1860—1917.

Született 1860. október 13-án Élesden. Szülői voltak Dávid Mihály és Bihari Terézia. Elemi iskoláit Élesden kezdte s Berekböszörményben, — hol nagyapja rektor volt, — végezte. A gimnázium alsó osztályait a debreceni collégiumban, a felsőbb osztályokat Iglón végezte, itt érettségil tett. A theologiai tanfolyam végzésére Debreczenbe jött vissza s azt elvégezve egy évre Bécsbe, két évre Utrechtbe ment, hol az előadásokat nemcsak hallgatta, de vizsgát is tett.

A külföldről hazajövén 1887-ben előbb Turkevén, majd Széll Kálmán esperes mellett s végül Okányban szolgált mint segédlelkész.

1893. szeptember 1. napján Nagyharsányba választják lelkésznek, következő évben megnősült, feleségül vette Bod Etelkát. Harsányi lelkészkedése alatt nemcsak az evangelium predikálásával, hanem írói talentumával is építi Isten anyaszentegyházát, — de rövid ideig marad itt, 1903-ban más munkakörbe hivatik el, az igazságügyminiszter a kassai javító-intézetbe lelkésznek nevezte ki.

Itt találta fel igazi munkakörét. Sokszor beszélte el, minő boldog volt, ha növendékeinél a javulás jelét látta. Sokszor boldogan mutogatta régi növendékei levelét, kik igen hálásan emlékeznek meg róla, kinek — mint írták, — nagyon sokat köszönhettek. Igaz buzgósággal munkálkodik, ámde rövid ideig, 1908. őszén szülővárosába hívják meg lelkészül. Sokáig tusakodott, — nem óhajtotta elhagyni kedves munkakörét, de édesanyja rábeszélésére elfogadja a meghívást s rövid idő alatt az élesdi lelkészi állást elfoglalta.

De csalódott, nem találta meg, amit óhajtott. Tulbecsülte erejét, a terhes szolgálatot nem bírta. Rövid idő múlva beteg lett s mégis odaadó buzgalommal dolgozott, pedig betegsége mindinkább komoly jelleget öltött. Egy ideig még megpróbálja végezni a rábízottakat, de 1916. év végével nyugalomba vonult.

Nyugdíjba lépése után Debreczenbe költözött, de ott sem pihent, az újonnan nyitott városi könyvtár vezetésével bízták meg. Igaz igyekezettel buzgólkodott az új intézmény felvirágoztatásán, de már pár hónap múlva, 1917. április 29-én fáradt teste megpihent.

Hű szolga volt, sokat dolgozott, sokat szenvedett.
Legyen áldott emlékezete.

PAPP LÁSZLÓ

1883—1916.

Alig másfél éve bizakodó reménnyel szállott egyházmegyénk elválasztott lelkészi jegyzőjének betegágya felé köszöntő szavunk s valóra válni látszott jó reménységünk örvendő érzése csak most egy éve fonta körül kedves alakját s a megújulással kecsegtetett életerőnek örvendező lelkét. És ma? Gyászlapot kell nyitnunk emlékére jegyzőkönyvünkben is. Oly sok nem érdemlett sikertelenség, csalódás után derékban tört ketté ifjonti ereje megújodásában való boldog bizalma is. Kezelő orvosának tanuság-tétele szerint „csodás türelemmel viselt roppant kínok után” halál prédája lett.

A 33 évre sűrített élet hullámverését: gondtalan gyermekkor a szalontai „nagy határ mezőben”, vígság virágival, komoly törekvés érett gyümölcseivel egy e kint ékes diáki éveket a legsajátosabb magyar és német talajon, Hódmezővásárhelyt és Debreczenben, Strassburgban és Lipcsében, a szeretetre termett áldott, meleg szív révbe jutását boldog családi körben, a nem mindennapi lélek küzdelmét, vergődését nagyratörését s rezignációját a meg nem értés a közönyösség holt vize felett, — derüs-borus érzéssel szemléli a lelkünk. Kevesen hívnak bizonyult, a földön többre elhívást nem nyert, bár kegyelmi ajándokai szerint hívatott lett volna. Lelkét nyugözte a sötét gond is övéi miatt, kik közül egyik már utána szállt s vele vagyon, hogy ne legyen olyan egyedül. Ez az „atra cura” váltotta ki belőle a vég kezdetén magára és szolgatársaira tapadt lelki szemének keserű könnyeként e jellegzetes szavakat: „palástos koldusok!”

Nemes szíve porlad, pihen az értéket és érzést mohón benyelő, eltemető magyar földben. Sokat vivódott lelke bizonyral elcsitult mindig átölelve tartott Teremtőjének kebelén. Kedves emléke él egyházmegyénknek vele ismerős alkotó tagjai lelkében mindenha.

Életrajza rövid foglatban, adatszerűleg ez: született 1883. január 9-én Nagyváradon. Gimnáziumi tanulmányait Nagyszalontán és Hódmezővásárhelyen végezte szép sikerrel. Theologus volt Debrecenben 1901—1905-ig. 1904—5. tanévben esküdt diák és gimnáziumi s. tanár, 1905—6. tanévben collégiumi senior, 1906—7. tanévben Strassbrrgban és Lipcsében egyetemi hallgató s a német diák köröknek, főként a trassburgi Wilhelmitánának kedves öreg magyarja. Hazajőve rövid ideig káplán volt Kabán, majd Nagyszalontán Dávidházy János és Széll Kálmán esperesek mellett. 1908. július 26-án borsi lelkésszé választatott. Ugyanebben az évben vette nőül Szemess Péter nagyszalontai jegyző leányát Ilonát, kivel s két gyermekükkel boldog, benső családi életet élt. 1915. év őszén egyházmegyénk egyik lelkészi jegyzőjévé választották a presbytériumck kedves egyéniségének, ügyes tollának, eszmélődő és eszméltető lelkének elismeréseként. Fiatal életét pár éve, hogy gyilkos kór támadta meg. Sok szenvedés után 1916. okt. 31-én roncsolt testét meggyőzte a halál. Kedves, derüs kedélye emlékünkben, tartalmas lelkének kifejeződhetett gondolatai munkáiban élnek. Minden keresztet hittel, alázattal viselt lelkét koronázza meg élő hitének Istene!

